

Česká zemědělská univerzita v Praze

Provozně ekonomická fakulta

Katedra ekonomiky

Bakalářská práce

Dluhové financování malých a středních podniků

Pavλίna Štochlová

© 2016 ČZU v Praze

ČESKÁ ZEMĚDĚLSKÁ UNIVERZITA V PRAZE

Provozně ekonomická fakulta

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Pavλίna Štochlová

Provoz a ekonomika

Název práce

Dluhové financování malých a středních podniků

Název anglicky

Debt financing small and medium enterprises

Cíle práce

Cílem této práce je zmapování financování malých a středních podniků v České Republice. Seznámení potenciálních žadatelů o možnostech finanční podpory MSP. Seznámení veřejnosti s možností ohledně získávání finančních úvěrů. Analyzování postupu při získávání finančního úvěrů. Upozornění na možná úskalí a problematiku při získávání finančních úvěrů. Analýza postavení malých a středních podniků v dané ekonomice a upřesnění jejich základních a typických potřeb. Prozkoumání dalších možností podpory financování malých středních podniků. Hlavním cílem bakalářské práce je tedy analýza možností financování malých a středních podniků.

Metodika

Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a praktickou část. Teoretická část práce je zpracována za pomoci odborné literatury. V teoretické části práce je definováno postavení malých a středních podniků v ekonomice, možnosti dluhového financování MSP a dalších možností čerpání finanční podpory. V praktické části je provedena finanční analýza zkoumaného podniku. V závěrečné části je celkové shrnutí, vyhodnocení cílů, ověření hypotéz a navržení finančního doporučení dané společnosti.

Doporučený rozsah práce

30-50

Klíčová slova

Úvěr, malé a střední podniky, banka, segmentace, financování

Doporučené zdroje informací

HAVLÍČEK, Karel. Marketingové řízení malých a středních podniků. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2005, 171 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-7261-120-8

HRDÝ, Milan. Komplexní řešení teoretických a aplikačních problémů financování malých a středních podniků v podmínkách tržního prostředí Evropské unie. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008, 172 s. ISBN 978-807-0437-469

KROH, M. Jak si vzít úvěr. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, spol. s r. o., 1999. 160 s.

MAREK, Petr. Studijní průvodce financemi podniku. Vyd. 1. Praha: Ekopress, 2006, 624 s. ISBN 80-861-1937-8

VELEK, J.: Základní informace o českém bankovníctví. 1.vyd. Praha; Bankovní institut, 2000. 58 stran. ISBN 80-7265-034-3

VENCOVSKÝ, F a kol.: Dějiny bankovníctví v českých zemích. 1 vyd. Praha; Bankovní institut, 2000. 594 stran

VOJIK,V.: Specifika podnikání malých a středních podniků v tuzemsku a zahraničí. 1 vyd. Praha;Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 276 stran. ISBN 978-80-7357-534-2

Předběžný termín obhajoby

2015/16 LS – PEF

Vedoucí práce

Ing. Josef Slaboch, Ph.D.

Garantující pracoviště

Katedra ekonomiky

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

prof. Ing. Miroslav Svatoš, CSc.

Vedoucí katedry

Elektronicky schváleno dne 20. 11. 2015

Ing. Martin Pelikán, Ph.D.

Děkan

V Praze dne 13. 03. 2016

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že svou bakalářskou práci "Dluhové financování malých a středních podniků" jsem vypracovala samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a s použitím odborné literatury a dalších informačních zdrojů, které jsou citovány v práci a uvedeny v seznamu použitých zdrojů na konci práce. Jako autorka uvedené bakalářské práce dále prohlašuji, že jsem v souvislosti s jejím vytvořením neporušil autorská práva třetích osob.

V Praze dne 14.3.2016

Poděkování

Ráda bych touto cestou poděkovala panu Ing. Josefu Slabochovi, Ph.D. za metodické vedení bakalářské práce, za poskytnuté studijní materiály, jakož i za jeho cenné rady, připomínky a konzultace.

Děkuji též všem dalším pedagogům za informace a podněty, které mi poskytli během svých přednášek a seminářů v průběhu mého studia.

Dluhové financování malých a středních podniků

Souhrn

Malé a střední podniky hrají v naší i celosvětové ekonomice velkou roli. Tato velká skupina nám přináší do naší ekonomické sféry velké uplatnění. Hlavní funkcí podniku a jeho podstatou je, že tvoří právní i ekonomický rámec.

Cílem bakalářské práce je analyzovat možnosti financování v České republice pro malé a střední podniky. Jelikož bakalářská práce má v názvu dluhové financování, tak je práce více soustředěna na externí zdroje financování.

V teoretické části pomocí literatury je analyzováno postavení malých a středních podniků v ekonomice, vývoj a historie podnikání na území ČR a segmentace malých a středních podniků podle Evropské unie. Také byli vysvětleny všechny druhy externího zdroje financování od bankovních úvěrů, leasingu, faktoringu, forfaitingu až po využití rizikového kapitálu.

Praktická část je rozdělena do 4 částí. První část jsou vlastní zkušenosti s žádáním o hypoteční úvěr pro majitele Resortu Brdy u České spořitelny. Jednotlivé kroky žádání o úvěr jsou rozděleny a stručně popsány. Druhou částí je finanční analýza pomocí ukazatele zadluženosti a vývoj všech aktivních podniků v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách v letech 2008 až 2013. Ve třetí části se nachází finanční analýza pomocí ukazatele zadluženosti a vývoj objemu cizích zdrojů firmy Resortu Brdy. V poslední části je srovnání ukazatelů zadluženosti průměrného podniku s výsledky Resortu Brdy. Jsou zde zachyceny poznatky o kolik se zkoumaná firma odlišuje od průměru a zde je to správně.

Klíčová slova: Úvěr, malé a střední podniky, banka, segmentace, financování

Debt financing small and medium enterprises

Summary

Small and medium-sized businesses play in our economy and global big role. This large group brings us into our economic sphere of great use. The main functions of the company, and its essence is to create a legal and economic framework.

The aim of the thesis is to analyze the possibilities of financing in the Czech Republic for SMEs. Since the thesis is the name of debt financing, and the work is more focused on external sources of financing.

The theoretical part is analyzed through literature position of SMEs in the economy, development and history of business in the Czech Republic and segmentation of SMEs by the European Union. They were also explained to all kinds of external sources of financing from bank loans, leasing, factoring, forfeiting to the use of venture capital.

The practical part is divided into three parts. The first part of the experience by applying for a mortgage loan for the owner of the Resort at Brdy Czech Savings Bank. The individual steps of applying for a loan are classified and described briefly. The second part is the financial analysis using ratios of indebtedness and development of all active businesses in the hospitality, accommodation and catering services in the years 2008 to 2013. The third part is the financial analysis using debt indicators and trends in the volume of foreign resources firms Resort Brdy. The last part is a comparison of debt ratios average business results Resort Brdy. They are captured knowledge about how the surveyed business apart from the average and whether it is properly.

Keywords: Credit, small and medium enterprises, bank, segmentation, financing

Obsah

1 Úvod.....	11
2 Cíl práce a metodika	12
2.1 Cíl práce	12
2.2 Metodika	12
3 Teoretická východiska	13
3.1 Významné definice.....	13
3.1.1 Podnikání	13
3.1.2 Podnikatel	13
3.1.3 Obchodní závod	13
3.2 Segmentace podniků	14
3.2.1 Podniky podle právní formy	14
3.2.2 Podniky podle sektoru národního hospodářství.....	17
3.3 Malé a střední podniky podle Evropské unie	17
3.3.1 Jednotná definice malých a středních podniků v Evropské Unii.....	18
3.3.2 Detailní rozbor kritérií pro určení MSP	19
3.4 Historie rozvoje malých a středních podniků v České Republice.....	22
3.5 Malé a střední podniky	23
3.5.1 Sociální okolí MSP	24
3.5.2 Ekonomické okolí MSP	25
3.5.3 Výhody a nevýhody malých a středních podniků.....	26
3.6 Financování malého a středního podniku	26
3.6.1 Druhy financování malého a středního podniku.....	27
3.6.2 Segmentace podniků podle bank	29
3.7 Interní financování malých a středních podniků	30
3.7.1 Nerozdělený zisk.....	30
3.7.2 Odpisy	31
3.7.3 Rezervní fond.....	32
3.7.4 Výnosy z prodeje majetku	32
3.8 Externí zdroje financování	32
3.8.1 Krátkodobé bankovní úvěry.....	34
3.8.2 Střednědobé a dlouhodobé bankovní úvěry	36
4 Vlastní práce	42
4.1 Představení společnosti	42
4.2 Žádost o úvěr pro podnikatele.....	43
4.2.1 První krok – výběr finanční instituce.....	43

4.2.2	Druhý krok – osobní návštěva finanční instituce.....	43
4.2.3	Třetí krok – doložení všech podkladů pro poskytnutí úvěru	44
4.2.4	Čtvrtý krok – zaslání žádosti ke schválení.....	45
4.2.5	Pátý krok – schválení	45
4.2.6	Šestý krok – podpis smluv	45
4.2.7	Sedmý krok – čerpání úvěru	46
4.3	Ukazatele zadluženosti a vývoj všech aktivních podniků v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách	47
4.3.1	Ukazatele zadluženosti všech aktivních podniků	47
4.3.2	Vývoj podnikatelských subjektů a cizích zdrojů pomocí bazického a řetězového indexu.....	49
4.4	Ukazatele zadluženosti a vývoj Resortu Brdy	51
4.5	Porovnání výsledků Resortu Brdy s průměrem podniků v ČR.....	55
5	Závěr.....	58
6	Seznam použitých zdrojů	60
	Internetové zdroje.....	61

Seznam obrázků

Obrázek 1	Zdroje financování dle fáze vývoje firmy	28
Obrázek 2	Postup při přípravě a realizaci investic	41

Seznam tabulek

Tabulka 1	Dělení malých a středních podniků podle definice.....	18
Tabulka 2	skytnuté hypoteční úvěry podnikatelským subjektům.....	37
Tabulka 3	Pomocné ukazatele všech aktivních podniků	47
Tabulka 4	Celková zadluženost všech aktivních podniků	47
Tabulka 5	Koeficient samofinancování všech aktivních podniků	48
Tabulka 6	Míra zadluženosti všech aktivních podniků	49
Tabulka 7	Počet aktivních podniků a objem cizích zdrojů v podnicích	49
Tabulka 8	Řetězový index pro podnikatelské subjekty	49
Tabulka 9	Bazický index pro podnikatelské subjekty	50
Tabulka 10	Řetězový index pro objem cizích zdrojů	50
Tabulka 11	Bazické indexy pro objem cizích zdrojů	51
Tabulka 12	Pomocné ukazatele Resortu Brdy	51
Tabulka 13	Celková zadluženost Resortu Brdy v letech 2008 - 2013.....	52
Tabulka 14	Koeficient samofinancování Resortu Brdy v letech 2008 - 2013.....	52
Tabulka 15	Míra zadluženosti Resortu Brdy v letech 2008 - 2013	53
Tabulka 16	Objem cizích zdrojů Resortu Brdy	54
Tabulka 17	Porovnání celkové zadluženosti Resortu Brdy s průměrem podniků.....	55

Tabulka 18 Porovnání míry zadluženosti Resortu Brdy s průměrem podniků.....	56
Tabulka 19 Porovnání koeficientu samofinancování Resortu Brdy s průměrem podniků ..	57

Seznam grafů

Graf 1 Vývoj zaměstnanosti v malých a středních podnicích v České republice.....	24
Graf 2 Vývoj malých a středních podniků v České republice	25

1 Úvod

Každý začínající podnikatel by si měl dobře rozmyslet svoji investici. V dnešní době je velmi složité a náročné získat a udržet si místo na trhu. Než si vůbec podnik založíte, je důležité si rozmyslet činnost podnikání, právní formu firmy a sestavit si finanční rozpočet minimálně na tři roky dopředu.

Většina podnikatelů narazí na velkou překážku při sestavování rozpočtu, protože zjistí, že nemá dostatek potřebných finančních zdrojů pro zahájení podnikatelské činnosti. Když podnikatel zjistí, že nemá dostatek finančních prostředků na zahájení podnikatelské činnosti, tak ho podnikatelská myšlenka opustí vůbec dříve, než začala být realizována. Tento problém řeší celá řada živnostníků, malých a středních firem po celé České republice.

Sama se už od patnácti let pohybuji ve firmě, a proto vím, jak může být finanční nedostatek zdrojů velkým problémem. Majitelka firmy v roce 2010 realizovala výstavbu hotelu za pomoci externích zdrojů financování a také žádala o dotace z Evropské unie. Proto jsem se rozhodla věnovat se tématu dluhového financování malých a středních podniků ve své bakalářské práci.

2 Cíl práce a metodika

2.1 Cíl práce

Cílem bakalářské práce je zmapování financování malých a středních podniků v České Republice. Cílem teoretické části je seznámení potenciálních žadatelů o možnostech finanční podpory pro MSP a analyzovat postavení malých a středních podniků v ekonomice. Cílem praktické části je zmapování postupu a jednotlivých kroků při získávání hypotečního úvěrů. A druhým cílem praktické části je zmapování průměrné zadluženosti podniků a vývoje všech aktivních podniků v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách. A také srovnání ukazatelů zadluženosti se zkoumanou firmou.

2.2 Metodika

Ze stanovených cílů bakalářské práce vychází metodika. Bakalářská práce je rozdělena do dvou částí, na teoretickou a praktickou část. K naplnění cílů teoretické části práce je zapotřebí odborné literatury. Knihy, sborníky, odborné časopisy a jiné nám napomůžou k získání znalostní báze dané problematiky a k celkovému zpracování. V teoretické části práce bude definováno postavení malých a středních podniků v ekonomice, možnosti dluhového financování MSP a dalších možností čerpání finanční podpory.

K vytvoření praktické části bude nutné vlastních zkušeností z firmy, ve které pracuji. V praktické části bude analyzován postup a jednotlivé kroky při získávání hypotečního úvěrů z vlastních zkušeností při práci v podniku.

Dále bude provedena analýza za pomoci ukazatelů zadluženosti a vývoje všech aktivních podniků v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách. V závěrečné části je celkové shrnutí, porovnání ukazatelů zadluženosti podniku s průměrem podniků České republiky a vyhodnocení cílů.

3 Teoretická východiska

3.1 Významné definice

Tato kapitola se věnuje významným pojmům a definicím, které jsou potřeba pro pochopení problematiky bakalářské práce.

3.1.1 Podnikání

„Podnikání se rozumí podle obchodního zákoníku Zákon č.513/1991 Sb., §2 soustavná činnost prováděná samostatně podnikatelem vlastní jménem a na vlastní odpovědnost za účelem dosažení zisku.“

3.1.2 Podnikatel

Podnikatelem podle Obchodního zákoníku, zákon č. 513/1991 Sb. §2:

- *„Osoba zapsaná v obchodním rejstříku*
- *Osoba, která podniká na základě živnostenského oprávnění*
- *Osoba, která podniká na základě jiného než živnostenského oprávnění podle zvláštních předpisů*
- *Osoba, která provozuje zemědělskou výrobu a je zapsána do evidence podle zvláštního předpisu“*

3.1.3 Obchodní závod

Dle nového občanského zákoníku, zákon č. 89/2012 Sb. §502 *„Obchodní závod (dále jen "závod") je organizovaný soubor jmění, který podnikatel vytvořil a který z jeho vůle složí k provozování jeho činnosti. Má se za to, že závod tvoří vše, co zpravidla slouží k jeho provozu.“*

3.2 Segmentace podniků

V této kapitole se budeme zabývat rozdělením podniků podle různých aspektů.

3.2.1 Podniky podle právní formy

Podniky fyzické osoby (jedné osoby)

Pro založení tohoto podniku stačí pouze jedna fyzická osoba, menší základní kapitál a omezení ze strany státu je zanedbatelné. Nevýhodou tohoto podnikání je však špatný přístup ke kapitálu a také dále špatná délka životnosti podniku, jelikož je omezena životem majitele. Tento podnik má formu živnosti. Aby se podnikatel mohl stát živnostníkem, jsou ze zákona určeny podmínky. Podmínek je spousta, jako jeden z příkladů je plnoletost, bezúhonnost, vyučení v oboru. Dokladem o tom, že můžete vykonávat živnost je živnostenský list nebo koncesní listina. Živnosti se dělí na ohlašovací a koncesované. Další dělení má ještě živnost ohlašovací a to na řemeslné, vázané a volné živnosti. (Synek, 2002)

Osobní společnosti

Tyto podniky jsou charakterizovány tím, že jsou založeny dvěma a více osobami. Podnikatelé (vlastníci) se dělí o výsledek hospodaření ať je to zisk nebo ztráta. Pod osobní společnosti spadají hned dva druhy podniků a to veřejná obchodní společnost (v.o.s.) a komanditní společnost (k.s.). Název osobní společnost je dáno tím, že společníci se osobně podílejí na podnikání.

(Synek, 2002)

Veřejná obchodní společnost (v.o.s.) dle Synka (2002):

- Společníci (vlastníci) jsou zodpovědní za závazky podniku a tím způsobem ručí celým svým majetkem.
- Administrativa tohoto druhu podniku je náročnější.
- Není podmínkou vkládat do společnosti základní kapitál, ale většinou bývá napsaná výše vkladu ve společenské smlouvě.
- Řízení společnosti je na společnících, jiný způsob řízení pouze pokud se dohodnou společníci jinak a zanesou to do společenské smlouvy.

Komanditní společnost (k.s.) dle Švandové (2011):

- Společnost zakládají minimálně dva společníci, z čeho musí být jeden komplementářem a druhý komanditistou.
- Ručení za závazky ve společnosti je rozdílné podle druhu společníka. Komanditisté ručí do výše svého nesplaceného vkladu a komplementáři ručí celým svým majetkem.
- Komplementáři jsou orgánem pro řízení a zastupování společnosti.
- Podmínku počátečního vkladu má pouze komanditista a to ve výši minimálně 5000 Kč.
- Jako další podmínka je zákaz konkurence, ale ta platí pouze pro komplementáře.

Kapitálové společnosti

Společníci nejsou charakterizováni účastí na podnikání či vedení firmy, ale na účasti kapitálu. Závazky společnosti jsou pro společníky buď vůbec neurčeny anebo omezeny. Kapitálové společnosti jsou v České republice dvě a to akciová společnost (a.s.) a společnost s ručením omezeným (s.r.o.).

(Synek, 2002)

Společnost s ručením omezeným (s.r.o.) dle Synka (2002):

- Změnou v obchodním zákoníku je u společnosti s ručením omezeným, že její minimální základní kapitál je 1 Kč.
- Nejdůležitějším orgánem společnosti je valná hromada.
- Je založena po dohodě obsahu společenské smlouvy, ale vzniká až po zapsání do obchodního rejstříku.
- Zakladatelem může být jak právnická tak fyzická osoba. Počet osob maximálně 50.

Akciová společnost (a.s.) dle Švandové (2011):

- Akciová společnost je tak zvaně „nesmrtelná“ jelikož její jmění je rozděleno do akcií, s kterými se snadno obchoduje.
- Však nevýhodou je velká kontrola ze strany státu a to smyslem dvojího zdanění příjmu.

- Nejvyšším orgánem společnosti je valná hromada, která volí dozorčí radu a představenstvo.
- Řídící činnost společnosti má na starost statutární orgán představenstvo.
- Kontrolním orgánem je pak dozorčí rada, která dohlíží na představenstvo.
- Podmínkou pro založení je minimální základní kapitál 2 000 000 Kč.

Družstva

Družstva jsou zajímavým typem společností. Družstva jsou zakládána za účelem dosažení zisku, ale také pro zajištění sociálních a hospodářských potřeb svých členů. Minimální výše základního kapitálu je 50 000 Kč. Ze zákona má družstvo povinnost nedělitelné fondu, který slouží dále jako rezervní fond. Za závazky společnosti ručí samo družstvo celým svým majetkem (jměním) společnosti, které je vytvořeno vklady společníky.

(Synek, 2002)

Veřejné podniky

Veřejné podniky můžeme definovat i jako státní podniky. Tyto podniky jsou velmi důležité pro služby ve státě. Služby jako vodní doprava, železniční doprava, rozhlas, elektřina atd. jsou buď zcela ve vlastnictví státu, anebo také ve smíšeném vlastnictví. Také tady máme neziskové organizace, které zastávají svou roli v rozpočtových organizacích, příspěvkové organizace, občanská sdružení a nadace.

(Synek,2002)

Příklady pro veřejné podniky:

- Rozpočtové organizace – soudy, školy, prokuratura, zdravotní zařízení
- Příspěvkové organizace – knihovny, divadla, muzea, galerie
- Občanská sdružení – Šachový klub Praha 22, Spolek přátel výtvarných umění Mánes
- Nadace – Kapka naděje, Onkologie Krtek

3.2.2 Podniky podle sektoru národního hospodářství

- **Primární jsou, jak uvádí Švandová (2011)**

Nejstarší sektor v České republice, kdy se v dřívějších dobách veškerá ekonomika odvíjela nejvíce ze zemědělského podnikání. Zemědělství, lesnictví jsou to podniky, které čerpají přímo z přírody. Jsou to podniky prvovýroby.

- **Sekundární jsou, jak uvádí Švandová (2011)**

V tomto sektoru jsou podniky druhovýroby. Do tohoto sektoru patří podniky strojírenství, potravinářství, oděvní, výrobu a rozvod elektřiny. V těchto podnicích můžeme vidět podniky, které zpracovávají statky z primárního sektoru.

- **Terciální jsou, jak uvádí Švandová (2011)**

V tomto sektoru najdeme podniky jako restaurace, obchody, doprava, banky a vzdělávání. V sektoru se jedná o poskytnutí služeb a výroba jde stranou.

3.3 Malé a střední podniky podle Evropské unie

Dělení podniků dle Nové definice malých a středních podniků (2006):

- **Mikropodnik**

- je definován tím, že zaměstnanců je méně než 10 osob a jeho obrat je do 2 milionu euro ročně, také roční bilanční suma je do 2 milionu euro

- **Malé podniky**

- jsou těmi velmi zastoupenými v České republice a poznáme je podle toho, že počet zaměstnanců je menší než 50 osob a jeho roční obrat je do 10 milionu euro ročně, také jeho roční bilanční suma je do 10 milionu euro

- **Střední podniky**

- jsou charakteristické tím, že počet zaměstnanců nikdy nepřesáhne 250 osob a obrat za rok v eurech je maximálně 50 milionů, ale roční bilanční suma je maximálně 43 milionu euro

Tabulka 1 Dělení malých a středních podniků podle definice

Velikost podniku	Počet zaměstnanců	Roční obrat	Roční bilanční suma
Mikropodnik	do 10 osob	do 2 milionů €	do 2 milionů €
Malé podniky	do 50 osob	do 10 milionů €	do 10 milionů €
Střední podniky	do 250 osob	do 50 milionů €	do 43 milionů €

Zdroj: Vlastní zpracování dle definice malých a středních podniků.

3.3.1 Jednotná definice malých a středních podniků v Evropské Unii

V evropské unii byla podle doporučení Komise 2003/361/ES „dána nová kritéria, která upravují novou definici pro zařazení MSP. Nová definice musela také být převzata do Nařízení Komise (ES) 800/2008. Nově nám ukazuje a určuje jasná kritéria pro mikropodnik a malé a střední podniky. Bylo tak zřízeno, aby v ekonomice bylo jasně vymezeno těchto druhů podniků. Je to velmi důležité pro možné finanční podpory ze strany státu, tak i podpory z fondů Evropské unie.“

Kritéria používána pro určení MSP v EU jsou dle Nové definice MSP (2006):

- Počet zaměstnanců
- Roční tržby nebo příjmy, pokud subjekt vede daňovou evidenci
- Hodnota aktiv nebo majetku
- Nezávislost

V České Republice začínají být tyto ukazatele velmi přínosné pro svět podnikání tak i pro finanční podpory. Počet zaměstnanců v MSP se musí přesně dodržovat je to jedno z nejdůležitějších kritérií, ale u obratu nebo bilanční sumy si může podnik vybrat, u kterého z těchto dvou kritérií bude hranici dodržovat a kde danou hranici překročí. Jedná se o to, že podnik musí striktně dodržet kritérium počet zaměstnanců, ale nevádí když jedno z dalších kritériích překročí, aniž by se stalo, že ztratí svoje místo ve svém segmentu. Nová definice upravila tuto možnost z důvodu, že podniky mají různé povahy výše obratu. Podniky ve výrobním sektoru mají nižší obrat než podniky v sektoru distribuce a obchodu.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

3.3.2 Detailní rozbor kritérií pro určení MSP

Počet zaměstnanců

Jedno z prvních kritérií je počet zaměstnanců, který je pro nás velmi důležitý jelikož nám určuje, do kterého segmentu podnik patří.

Zaměstnance, které můžeme zahrnout do tohoto kritéria, jsou na plný pracovní úvazek a byly ve firmě zaměstnány po celý rok. Jejich hodnota v součtu je pak jedna jednotka. Dále se do počtu zaměstnanců zahrnují také pracovníci, kteří jsou na částečný pracovní úvazek nebo sezónní pracovníci. Pracovníci, kteří nepracují po celý rok, se do součtu započítávají jako zlomek jedné jednotky. Počet pracovníků se vyjadřuje v ročních pracovních jednotkách (RPJ). Studenti na praxi, kteří mají smlouvu o odborném nebo učňovské vzdělání se do RPJ nezapočítávají.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

Roční tržby nebo příjmy, pokud subjekt vede daňovou evidenci

Roční tržby neboli roční obrat vypočítáme tak, že z rozvahy vezmeme všechny příjmy, ale musí být bez DPH. Hodnota čistého ročního obratu, nás také zařadí podle výše do jednoho ze segmentu MSP.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

Hodnota aktiv nebo majetku

Hodnotu aktiv neboli bilanční sumu zjistíme součtem všech hlavních aktiv společnosti a podle její výše se zařazujeme do segmentu MSP.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

Nezávislost

Nezávislost dělí podniky na tři druhy podniků:

- a) nezávislý podnik
- b) partnerský podnik
- c) propojený podnik

a) Nezávislý podnik

Čistá nezávislost podniku nastává tehdy, pokud podnik nevlastní žádné podíly v jiné firmě a cizí firma nevlastní žádné podíly v podniku.

Dále je nezávislý podnik, když vlastní v jiné firmě méně jak 25% základního kapitálu nebo hlasovacích práv. Také je možnost že jiná firma vlastní v podniku méně než 25% základního kapitálu i po té je stále podnik nezávislý.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

Výjimka: Podnik zůstává stále nezávislým, pokud firma nemá žádný partnerský podnik. Je zde, však výjimka o překročení limitu 25%, kde podnik zůstává nezávislým, pokud je hodnota překročen jedním z těchto investorů dle Nové definice malých a středních podniků (2006, s. 18):

- „*Veřejné Investiční společnosti, společnosti rizikového kapitálu*
- *Univerzity a nezisková výzkumná střediska*
- *Institucionální investoři včetně fondů pro regionální rozvoj*
- *Samostatné místní orgány s ročním rozpočtem nižším než 10 milionů eur a s méně než 5 000 obyvateli“*

Evropská komise nemá přesně stanovenou definici, ale často se za ně považují investoři, kteří mají velký počet cenných papírů pro obchodování. Majitelé cenných papírů jsou malý investoři, kteří se nijak nepodílejí na vedení či řízení firmy do které investují. Velkou výhodou je když podnik má dva investory z výše vyjmenovaných a oba splňují podmínky. Pak není problémem, když společně vlastní 50%. Ale je zde pravidlo, že podniky nesmějí být nijak navzájem propojeny.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

b) Partnerský podnik

Jde o vztah finančního partnerství podniků, které je velmi významné. Je zde však podmínka, že podniky nesmí být závislé, ani k sobě propojené. Partnerský podnik je ten, který v jiném podniku vlastní nejméně 25% základního kapitálu, ale nejvýše 50% základního kapitálu. Druhou možností je, že jiná firma vlastní nejméně 25% základního kapitálu v podniku, ale však nejvýše 50% základního kapitálu. Partnerský podnik musí při definování na malý a střední podnik připočítat podíly druhého podniku, jak ze strany

finanční tak počtu zaměstnanců. Jestliže Partnerský podnik má 30% podílu základního kapitálu v jiné firmě musí si připočítat 30% počtu zaměstnanců, 30% bilanční sumy a 30% obratu. Jestliže podnik vlastní základní kapitál ve více firmách, provádí stejný postup výpočtu podle procentní sazby. Podnik se započítává jako 100 %.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

c) Propojený podnik

Jde o vztah podniků, které jsou navzájem propojené a prostřednictvím nepřímého či přímého řízení se ovlivňují. Tento druh podniku je méně častý než podniky nezávislé a partnerské. Přesná definice pro propojené podniky je, když je mezi nimi jeden z těchto vztahů podle Nové definice malých a středních podniků (2006, s. 23):

- *„Jeden podnik vlastní v jiném podniku většinu hlasovacích práv společníků nebo členů.*
- *Jeden podnik má právo jmenovat nebo odvolat většinu členů správního, řídicího nebo dozorčího orgánu jiného podniku.*
- *Smlouva uzavřená mezi podniky nebo ustanovení v zakladatelské smlouvě či ve stanovách jednoho z podniků umožňuje jednomu z nich uplatňovat rozhodující vliv na jiný podnik.*
- *Jeden podnik může, na základě dohody, v jiném podniku výlučně ovládat většinu hlasovacích práv společníků nebo členů.“*

Propojený podnik je tehdy když vlastní v jiné firmě více než 50% hlasovacích práv členů nebo společníků. Druhou možností je, že jiná firma vlastní v podniku více než 50% hlasovacích práv členů nebo společníků.

Abychom mohli zjistit, zda se vejde do rozmezí počtu zaměstnanců a do finančního rozmezí musíme si připočítat 100% údajů druhého podniku. Propojených podniků může být i více než dva, v tom případě u každého podniku si připočteme 100% údajů.

Definice jsou určeny z důvodu neoprávněného obcházení, jasných pravidel pro rozvoj MSP a jeho podporu. Hlavním důvodem je, aby podpora nebyla poskytována podnikům, které to nepotřebují. Finanční podpory jak ze strany státu tak Evropské unie jsou pro MSP velmi důležité a přesné definice jim pomáhají chránit proti zneužití.

Členské státy Evropské Unie, Evropská investiční banka a Evropský investiční fond se společně vyzývají, aby se definice dodržovali a používali co nejvíce. Dodržení definic napomáhá k úspěchům a správnému fungování programu pro rozvoj MSP.

(Nová definice malých a středních podniků, 2006)

3.4 Historie rozvoje malých a středních podniků v České Republice

Malé a střední podniky kráčely svojí cestou už v dávné historii. Vývoj podniků v České Republice má několik významných momentů ať špatných nebo dobrých. Historický vývoj podniků bychom rozdělili do tří základních etap. (Klímová, 2007)

První etapa

První etapu můžeme zařadit do období vzniku samostatného Československa v letech 1918 až do roku 1938, kdy nejúspěšnější etapu ovlivnila válečná léta. První etapa rozvoje podniků byla ze třech etap tou nejúspěšnější. V těchto letech bylo Československo velmi úspěšným státem, kde fungovala ekonomika i velmi významný vývoz do západních zemích.

(Klímová, 2007)

Druhá etapa

Druhá etapa byla v dobách poválečných, kdy s komunistickým převratem přišly různé změny. Od roku 1948 začala centralizace řízení ekonomiky a tím i znárodnování podniků. Jako první na řadu přišly podniky velké nad 500 zaměstnanců a druhá vlna přišla i na podniky malé nad 50 zaměstnanců. V druhé etapě soukromé podniky, živnostníci a jiné malé podniky úplně vymizeli. Velký důraz se kladl na průmysl, energetiku a strojírenství, kde některé podniky se dostali až do postavení monopolizace. Až někdy v 80 letech došlo k malému uvolnění podmínek a bylo umožněno provozování živností. Ale stále byli podniky až do roku 1989 pod vlivem státní moci. (Klímová, 2007)

Třetí etapa

Ve třetí etapě po revoluci roku 1989 byl zrušen ústavní zákon o monopolním státním vlastnictví a byly přijaty nové zákony. Museli se nastavit zákony pro svobodné podnikání a tak byly přijaty restituční zákony a zákon o soukromém podnikání občanů. Definovaly se nové právní formy podnikání, byly zcela změněny i daňové zákony a uskutečnila se i cenová liberalizace. (Klímová, 2007)

Pro Českou Republiku bylo však velmi špatné, že byla tak dlouhou dobu ovlivňována státem a oproti západním vyspělým státům byla velmi znevýhodněna. Lidé se neuměli postavit do vedení podniku, chyběli jim manažérské zkušenosti a tak pro nově vznikající podniky nebyli dostatečně kvalifikovaní lidé. K novému vzrůstu malých podniků velmi přispělo, že banky byly velmi vstřícné a nepožadovali vysoké požadavky jako dnes, například bonitu klienta. Samozřejmě z banky strany to bylo hlavně z tehdejší nezkušenosti poskytování úvěrů malým a středním podnikům. (Klímová, 2007)

3.5 Malé a střední podniky

Malé a střední podniky hrají v naší i celosvětové ekonomice velkou roli. Tato velká skupina nám přináší do naší ekonomické sféry velké uplatnění. Hlavní funkcí podniku a jeho podstatou je, že tvoří právní i ekonomický rámec pro „institucionalizované podnikání“. MSP sehrávají velkou roli ve tvorbě podílu na HDP, ale také samozřejmě tvoří ekonomické prostředí dané země. Cílem podnikání je obecně známé vyvíjení podnikatelské činnosti na vlastní odpovědnost a vlastní účet za účelem dosažení zisku a zhodnocení vložených investic, tak zvaně kapitálu. Zhodnocení kapitálu není pouze peněžním vyjádřením, ale nesmíme zapomenout na velkou část a to sociální roli podniku, kde se vytváří volná pracovní místa a roste lidský kapitál. (Havlíček, 2005)

V Evropské unii jsou MSP velkými pomocníky proti konkurenceschopnosti a také velké plus pro zaměstnanost. Dne 1.ledna 2005 vyšla v zákon nová definice, která nám ukazuje lepší cestu k zlepšení podpory, investic, růstu a podnikání v malých a středních podnicích.

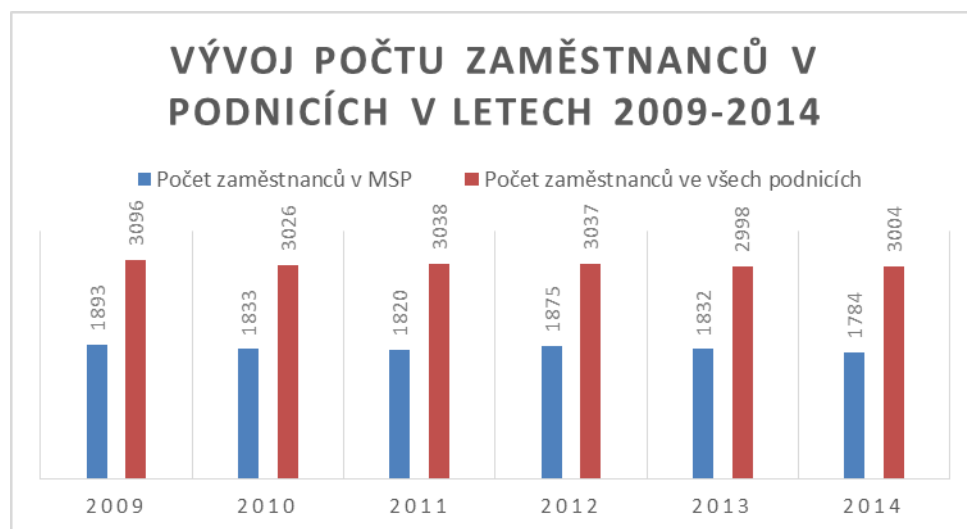
Dle Dolejšové (2008, s. 11) „počátky vymezení malých a středních podniků v evropské legislativě spadají do 90. let minulého století. Již v roce 1992 navrhla Evropská komise rozšířit jednotnou definici malých a středních podniků do členských zemí. V dalších letech se Evropská komise snažila sjednotit různé definice malých a středních podniků v jednotlivých členských zemích Evropské unie s důrazem na to, aby pro podniky, které fungují v rámci stejného trhu, platila stejná pravidla.“

3.5.1 Sociální okolí MSP

Podnikatel z malého a středního podniku většinou zakládá svoji firmu v kraji, kde má i svoje bydliště. V tomto případě není podnikatel tak neznámý a je pod větším dohledem a kontrolou okolní společnosti. Politická nejistota a negativní vlny ze strany státu jsou pro MSP velkým rizikem, jelikož tyto podniky jsou citlivější na změny než podniky velké. Zaměstnanci v MSP musí držet při sobě a uvědomovat si, že jejich nezodpovědnost nebo omyl může být příčinou krachu, za který pak nesou odpovědnost.

(Veber, 2005)

Graf 1 Vývoj zaměstnanosti v malých a středních podnicích v České republice

Zdroj: Český statistický úřad

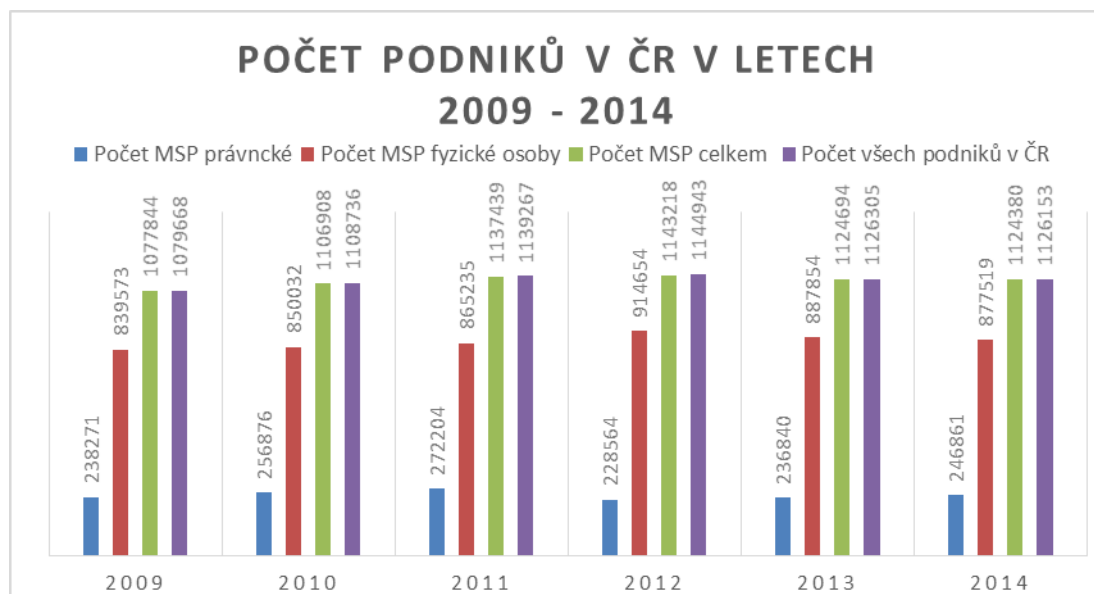
V roce 2014 počet zaměstnanců v MSP činil na celkový počet zaměstnanců ve všech podnicích 59,39%. I přesto, že byl zaznamenán pokles oproti roku 2013, pořád se MSP podílejí nadpoloviční většinou zaměstnanosti v ČR.

3.5.2 Ekonomické okolí MSP

MSP mají velkou výhodu v rychlé reakci na změny v prostředí anebo na potřeby zákazníků. Na okrajích trhu jsou volná místa, která pro velké podniky nejsou až tak zajímavá a proto v těchto místech často působí MSP. Díky růstu globalizace vznikají nové trendy, které se nám prolínají i do ekonomického sektoru a tím vzniká rozvoj řetězců a multinárodních korporací. Velmi významná charakteristika pro MSP je flexibilita a přizpůsobivost měnícím se stavům v okolí působící na podnik. Podniky bojují proti rozvoji monopolních firem na trhu.

(Veber, 2005)

Graf 2 Vývoj malých a středních podniků v České republice

Zdroj: Český statistický úřad

Podle údajů z grafů, který je sestaven z dat Českého statistického úřadu se můžete všimnout, že ke konci roku 31. 12. 2014 bylo v České Republice celkem 1 124 380 MSP, ale oproti roku 2013 klesl počet MSP o 314. Ale i přesto, že byl pokles, tak počet právnických osob v MSP se zvýšily o 10335. Malé a střední podniky mají podíl na celkovém počtu všech aktivních podniků bez ohledu na velikost podniku 99,84%.

3.5.3 Výhody a nevýhody malých a středních podniků

Výhody malých a středních podniků jsou dle Synka (2002):

- Řízení podniku je jednodušší.
- Pružnost celého podniku.
- Změny na trhu působí intenzivněji na podnik.
- Na inovačním procesu je pozitivní účinek.
- Zmírňování negativních důsledků strukturálních změn.
- Pro velké podniky možnost působit jako dodavatel.
- Omezení špatných dopadů strukturálních změn.
- Nabízení nových pracovních míst a tím zlepšení nezaměstnanosti.
- Zaplnění volných míst trhu, které nejsou pro velké podniky atraktivní.
- Pomoc při vzrůstu vesnic a menších měst.

Nevýhody malých a středních podniků jsou dle Synka (2002):

- MSP jsou v bankách vedeny jako rizikové skupiny.
- Špatný přístup ke kapitálovým zdrojům (banky).
- Nízké procento na celkových tržbách, které zapříčiní špatnou rentabilitu.
- Komplikované vstupy k veřejným dražbám.
- Velké náklady při správném dodržování technických předpisů.
- Překážky na zahraničním trhu pro samostatné podnikání.
- Problém vstupu při realizování velkých a náročných výzkumných projektů.

Faktor produktivity práce v MSP je nižší než ve velkých podnicích, ale tento fakt se týká hlavně výrobních odvětví. Protože MSP jsou v nevýrobních odvětví produktivnější.

(Synek, 2002)

3.6 Financování malého a středního podniku

V Evropské unii existuje několik fondů pro podporu rozvoje MSP, ale samozřejmě závisí na státní správě i schopnostech podnikatelů aby tyto prostředky pro rozvoj z Bruselu byly využity správně. Brusel podporuje MSP jak ze strany podnikatelského prostředí tak i infrastruktury. Samozřejmě pomáhat MSP není žádnou nařízenou povinností a tak se všichni daňový poplatníci, banky a jiné finanční komunity mají právo rozhodnout

svobodně. Bohužel jednou z velkých úskalí je nedůvěra vůči riziku, které nám zhoršuje možnosti financování ze strany bank.

Malé a střední podniky jsou většinou složeni z rodin, příbuzných a známých a tak prvním krokem pro financování podniku jsou finance vlastní anebo finance vlastní rodiny. Bohužel tento krok není až tak ideální jak se zdá, jelikož vztahy mezi lidmi nejsou nikdy tak dokonalé jak se zdá. Jelikož jde o peníze a občas i o střechu nad hlavou, nějaké kamarádské vztahy jdou stranou. A proto by měli i půjčky mezi rodinou být ošetřeny smlouvou a podmínkami, které jsou jasně dané.

Jako další možnosti financování jsou finanční produkty, které hledáme v bance ve formě půjčky. Jelikož žádná Česká banka neinvestuje do MSP je jediná možnost a to vzít si půjčku. Pokud si podnikatel bere půjčku v době, kdy nutně rychle potřebuje finanční prostředky, je banka ve výhodě jelikož je zde časový faktor, který na podnikatele tlačí. Nejvýhodnější období kdy žádat o půjčku je když peněžní prostředky podnikatel má a faktor času na něj netlačí. V tomto případě podnikatel má několik návrhů od bank a konkurenční tlak nutí banky nabízet co nejlepší nabídky.

(Finanční průvodce pro malé a střední podniky, 2004)

3.6.1 Druhy financování malého a středního podniku

Pohled bank na MSP se v posledních letech významně změnil k lepšímu. Banky, které se dříve orientovaly na velké korporace, nyní rozpoznali vyplývající rizika. Jak uvádí Havlíček (2005, s. 10-11) „*Nízké úroky a vyjednávací síla přerůstající leckdy až v diktát nadnárodních firem, špatná nebo leckdy nulová vymahatelnost dluhů plynoucí ze závislosti na takových podnicích, nerealizovatelnost hmatatelných a likvidních záruk atd. jsou příčinou toho, že banky se více orientují na segment spotřebitelů (tzv. retail), a právě tak i na segment malých a středních podniků. Většina bank tak zakládá vedle tradičních divizí tzv. corporate a retail i oddělení SME (MSP).*“

Spousty úspěšných podnikatelů, a statistik určili jako nejhorší fázi start, kde počáteční investice jsou obrovské. Takřka 90% firem nepřežije prvních 5 let na trhu a zkrachuje. Jedno z nejběžnějších dělení financování je na běžné financování a mimořádné financování.

Běžné financování

Běžné financování je financování na běžný provoz. Zajišťujeme tím provoz firmy a nejčastěji je používáno na daně, nákup materiálu, mzdy atd.

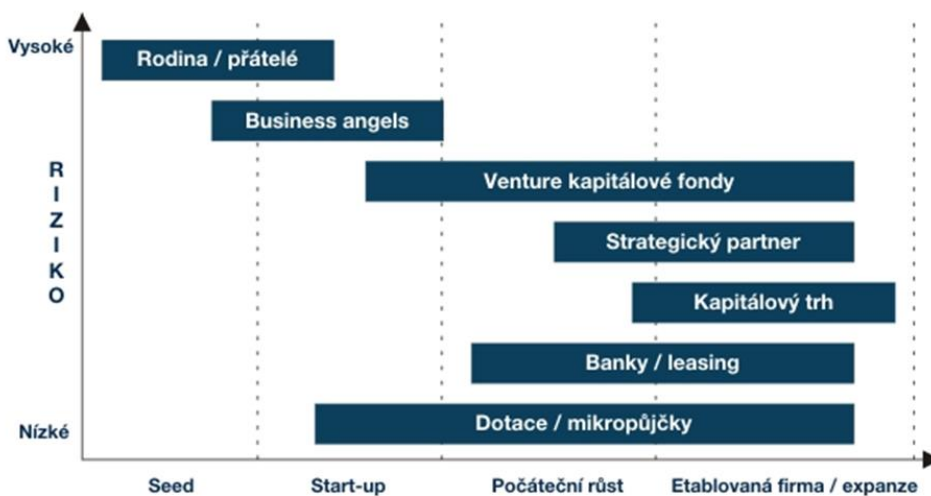
Mimořádné financování

Mimořádné financování je hlavně na začátku založení firmy. Jsou to finance na pořízení dlouhodobého majetku (budovy, stroje). Mimořádné financování se používá také například na vyrovnání dluhu a rozšiřování (investice).

Další dělení financování je podle doby, na jak dlouho danou investici potřebujeme:

- Dlouhodobé – nad 5 let
- Střednědobé – 1 až 5 let
- Krátkodobé – do 1 roku

Obrázek 1 Zdroje financování dle fáze vývoje firmy

Zdroj: Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016

Seed

V této fázi podnik ještě reálně neexistuje. Podnikatel je ve fázi podnikatelského záměru, výzkumu a vývoje. V této fázi nejčastěji finance poskytuje rodina a přátelé. (Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016)

Start-up

Ve fázi start-up je podnik na počátku zakládání, ale ještě nezačal provozovat prodej nebo výrobu svých výrobků či služeb. Podnik už existuje, ale neprovozuje žádný zisk. V této fázi nejčastěji finance poskytují Business Angels. Business angels jsou velmi zkušenými manažery nebo podnikateli. Poskytují jak finance, tak přístup ke svým obchodním kontaktům.

(Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016)

Počáteční růst

V počátečním růstu do podniku může vstoupit strategický partner. V této fázi získáváme finance od bank ve formě půjčky, leasingu apod. Jedním z velmi důležitých finančních prostředků jsou pro MSP dotace nebo mikropůjčky.

(Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016)

Etablovaná firma/ expanze

Ve fázi expanze se pak podnik může soustředit na vstup na burzu, kdy se tato aktivita pro podnik stává významným zdrojem pro financování.

(Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016)

3.6.2 Segmentace podniků podle bank

Banky si sestavují vlastní členění pro podniky a zahrnují do toho faktory, jako rizikovitost, postavení firmy na trhu, vlastnické vztahy, velikost a také dle ekonomické aktivity.

Ekonomická aktivita

Ekonomická aktivita člení podniky z několika hledisek, jako první je v jakém odvětví podnikatel podniká např. pohostinství, cestovní ruch, zemědělství apod. Jako druhé rozlišuje, zda je podnik soukromým sektorem, stavební firma, průmyslový podnik nebo obchodní organizace. A za třetí určuje, zda je podnik exportní částečně nebo úplně.

(Krájíček, 2005)

Velikost

Velikost je myšlena pod pojmem velikost obratu podniku. Každá banka si může členění stanovit podle svých strategií. Proč si banky segmentují podniky dle svého? Důvodem je, že banky chtějí poskytovat služby „na míru“ svým zákazníkům (podnikatelům). Například Česká spořitelna má dané hranice, jako první je obrat do 60 mil Kč (Podnikatelé a malé firmy), druhá hranice od 60 mil do 2 mld Kč (Lokální firmy) a třetí hranice nad 2 mld. Kč (Velké korporace).

(Krájíček, 2005)

Vlastnický vztah

Podle vlastnického vztahu banky rozdělují podniky na dva druhy a to soukromé podniky a veřejné podniky. Podniky ve veřejném vlastnictvím jsou například stát, samospráva, obce a státní správa. Soukromé podniky jsou pak členěny na zahraniční nebo tuzemské a ještě je možnost na smíšené.

(Krájíček, 2005)

3.7 Interní financování malých a středních podniků

Podnik používá interní zdroje z vnitřního prostředí podniku. Když podnik volí formu zdroje interního financování, je to pro podnik tzv. samofinancování. Aby se mohl podnik samofinancovat, musejí v podniku převyšovat výnosy nad náklady. Když se v podniku převyšují výnosy nad náklady, tvoří se v podniku zisk. (Synek, 2011)

Interní zdroje financování dle Synka (2011):

- nerozdělený zisk
- odpisy
- rezervní fond
- výnos z prodeje majetku

3.7.1 Nerozdělený zisk

Nerozdělený zisk najdeme v rozvaze na straně pasiv jako součást vlastního kapitálu. Je to zisk po zdanění, který nebude dál potřeba na vyplacení podílu či tvoření rezervního fondu. Dříve bylo pro společnost s ručením omezeným a pro akciovou společnost ze

zákona povinné vytvářet rezervní fond. Ale od 1. ledna 2014 byl tento zákon zrušen a rezervní fond si mohou vytvářet pouze dobrovolně. (Režňáková, 2012)

Vlivy na výši nerozděleného zisku jak uvádí Režňáková (2012):

- výše vyplacených podílů vlastníkům podniku
- výše daně ze zisku
- tvoření dobrovolného fondu ze zisku
- výše zisku z běžného období

Výhody financování ze zisku jak uvádí Hrdý (2008):

- žádný růst cizích zdrojů (bankovní úvěry)
- žádné zvyšování závazků
- snižování finančního rizika podniku

Nevýhody financování ze zisku jak uvádí Hrdý (2008):

- nestabilní zdroj financování
- časová prodleva (čekání na vytvoření zisku)

3.7.2 Odpisy

Odpisy jsou v účetnictví označeny, jako opotřebení majetku za určité časové období. Forma opotřebení majetku je fyzická (opotřebení stroje, automobilu) nebo morální (zastarává, nepoužívá se). Odpis je náklad, který nám zmírňuje cenu pořízení dlouhodobého majetku. Ve výsledku hospodaření není celková částka pořízení majetku, ale rozkládá se po dobu životnosti majetku. Odpisy jako zdroj financování můžeme kvalifikovat spíše jako doplňkový zdroj. (Valouch, 2012)

Vliv na výši odpisů závisí jak uvádí Valouch (2012):

- cena majetku
- doba odpisování
- metoda odpisování

Dělení odpisů:

- Účetní – ovlivňují hospodářský výsledek, jelikož jsou pro podnik náklad. Odpovídají skutečnému stavu opotřebení majetku v podniku. Podle zůstatkové ceny můžeme reálně ocenit hodnotu majetku. Výpočet účetních odpisů je podle doby používání majetku, kterou si stanovuje sám podnik. (Valouch, 2012)
- Daňové - jsou regulovány státem, jelikož snižují základ pro výpočet daně z příjmu. Majetek se zařazuje do 6 odpisových skupin, které jsou děleny podle doby odepisování od 3 do 50 let. Daňové odpisy mají ještě dva druhy odepisování, které si podnikatel může vybrat sám. Rovnoměrné (lineární) odepisování probíhá rovnoměrně. Zrychlené (degresivní) ze začátku jsou odpisy větší a ke konci se snižují. (Valouch, 2012)

3.7.3 Rezervní fond

V rozvaze je rezervní fond na straně pasiv ve vlastním kapitálu. Rezervní fond tvoříme pro ochranu proti finančním rizikům. Když podnik nestanoví na začátku tvoření rezervního fondu pro jakou potřebu je tvořen, může být použit jako zdroj financování. Velké plus je u zákonných rezervních fondů, kdy jsou státem daňově uznatelné jako náklad. (Režňáková, 2012)

3.7.4 Výnosy z prodeje majetku

Pro podnik to znamená prodej například nepotřebného majetku nebo prodej velké přebytkové množství zásob. Podnik si musí dát pozor na prodej opravdu nepotřebných věcí, aby pak neovlivnil chod firmy a její výkonnost. (Režňáková, 2012)

3.8 Externí zdroje financování

V dnešní době se firmy nemohou spoléhat pouze na samofinancování z podniku. Velkým zdrojem je nyní dluhové financování ve formě například bankovních úvěrů, faktoring, forfaiting, leasing a dotace. (Režňáková, 2012)

Bankovníctví v České republice už funguje spousty let. Trh bankovníctví je velmi rozmanitý a nabízí spousty úvěrových produktů. Tento druh financování je vhodný pro podniky zavedené a ze ziskem, proto aby mohl splácet dluh bance. Jelikož banky potřebují záruku proti úvěru (půjčce), začínající podniky nemají možnost bance záruku poskytnout. Bankovní trh se liší jednotlivými podmínky pro poskytnutí finanční pomoci. Tato forma zdroje financování je nejpoužívanější. (Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016)

Úvěr podle zákona č. 89/2012 Sb., Nového občanského zákona, §2395: „*Smlouvou o úvěru se úvěrující zavazuje, že úvěrovanému poskytne na jeho požádání a v jeho prospěch peněžní prostředky do určité částky, a úvěrovaný se zavazuje poskytnuté peněžní prostředky vrátit a zaplatit úroky.*“

Dělení bankovních úvěrů z hlediska pro koho je:

- osobní úvěr (fyzická osoba)
- podnikatelský úvěr

Dělení bankovních úvěrů z časového hlediska:

- dlouhodobé – splatnost více jak 5 let
- střednědobé – splatnost 1 až 5 let
- krátkodobé – splatné do 1 roku

Dělení bankovních úvěrů dle zajištění:

- zajištěné – podnikatel ručí za poskytnutí úvěru nemovitostí nebo ručitelem
- nezajištěné - není potřeba, aby podnikatel ručil nemovitostí

Další dělení bankovních úvěrů:

- účelové – banka poskytuje peníze pro předem stanovený a schválený účel
- neúčelové – poskytnuté peníze může využít na cokoliv

3.8.1 Krátkodobé bankovní úvěry

Krátkodobé bankovní úvěry jsou splatné do 1 roku. Většinou jde o financování krátkodobých potřeb podniku například oběžný majetek.

Druhy krátkodobých úvěrů:

- kontokorentní úvěr
- krátkodobé bankovní úvěry
- revolvingový úvěr
- lombardní úvěr
- eskontní úvěr
- avalový úvěr

Kontokorentní úvěr

Tento úvěr si podnikatel zřizuje souběžně se založením podnikatelského účtu. Na založeném podnikatelském účtu probíhá běžný platební styk, ale přesto na účtu je úvěrový limit. Pokud firma je v situaci nedostatku financí, tak banka stále proplácí závazky firmy do určitého limitu. V případě, že na účet přijdou peníze, banka je okamžitě použije na splátku úvěru a úroku. Samozřejmě po dobu splácení závazků z úvěrového limitu běží úroky, které jsou předem domluvené. (Nývtová, 2010)

Krátkodobé bankovní úvěry

Krátkodobé půjčky poskytují všechny banky v České republice. Je to rychlé poskytnutí finanční pomoci. Na rozdíl od kontokorentního úvěru je zapotřebí sepsání úvěrové smlouvy a otevření zvláštního účtu. (Nývtová, 2010)

Revolvingový úvěr

Samozřejmě jde opět o krátkodobý úvěr, ale tento úvěr má tu výhodu že se dá obnovovat. Jde o podobný styl kontokorentního účtu, ale tento úvěr má nižší úrokovou sazbu jelikož jde o účelový úvěr. Aby mohl být úvěr obnoven, musí podnikatel splatit určitou část a držet se podmínek úvěrové smlouvy. Jestliže jsou všechny tyto podmínky

splněny, může být výše úvěru znovu obnovena do limitu smlouveného úvěru. (Dvořák, 2005)

Lombardní úvěr

Jde o úvěr spíše pro nové klienty nebo začínající podnikatele. Klient nemá žádnou minulost a tak jeho úvěrová schopnost je velmi nízká. Tento druh úvěru není v praxi moc používán, ale jako druh existuje. Jedná se o půjčku, kterou podnik zajistí movitou věcí. Zástava v těchto případech může být opravdu cokoliv, tzv. co je pro banku reálné přijmout. Příklad jako zástava proti úvěru je účetní pohledávka podniku, cenné papíry atd. (Nývtová, 2010)

Eskontní úvěr

Jde o podobný druh úvěru Lombardnímu, jelikož za úvěr dávám také zástavu a zde ve formě směnky. Banka jako věřitel nakupuje směnky od majitele před splatností a ta slouží jako zajištění úvěru. Majitel prodá směnku sniženou o diskont a v tomhle případě je to pro banku úrok. V eskontním úvěru má banka plus jelikož ke směnce je vázán jak dlužník, tak i bývalý majitel směnky. Směnka je většinou uzavřena mezi odběratelem a dodavatelem za zboží či službu. Pokud nastane situace, že dlužník směnku nezaplatí, banka musí vymáhat částku po bývalém majiteli, od kterého směnku zakoupila. (Polidar, 1999)

Avalový úvěr

Jde o úvěr, kde banka ručí za zaplacení. Tzv. banka prodává své dobré jméno, ale nezapůjčuje peněžní prostředky a ani neručí za závazky klienta. Tento druh úvěru banka poskytuje velmi významným klientům, protože jsou pro banku tzv. VIP. Banka se za svého klienta zaručuje, že když nebudou na účtu v den splatnosti peníze i přesto bude dluh uhrazen. (Polidar, 1999)

3.8.2 Střednědobé a dlouhodobé bankovní úvěry

Jako další na řadě jsou bankovní úvěry střednědobé a dlouhodobé. Jsou to úvěry, které jsou poskytnuty podniku jako dlužníkovy se splatností nad jeden rok a u střednědobých do pěti let, ale u dlouhodobých se splatností delší než 5 let. (Nývltová, 2010)

Investiční úvěry

Tento druh úvěru je například pro nákup, rekonstrukci nebo výstavbu nemovitosti. Také je možnost, nákup stroje nebo zařízení za účelem podnikání. Samozřejmě za úvěr musí podnikatel ručit a to například nemovitostí, pohledávkami nebo bankovní zárukou. Podmínky pro poskytnutí úvěru jsou určeny v úvěrové smlouvě.

Banky se snaží chránit tím, že požadují po podnikateli účast na financování a to ze svých interních zdrojů. Podnikatel musí samofinancovat aspoň 30% z celkové hodnoty investice, která je dána z kupní ceny. Banka pak neposkytuje úvěr v plné výši, ale pouze část podílu. Investiční úvěry jsou velkými pomocníky při realizaci velkých projektů a růstu podnikatelské činnosti. Úvěr podnikatel může čerpat jednorázově nebo po etapách, ale ze strany banky je zde omezení, že investiční náklady musí být podloženy doklady. Pokud podnikatel poruší podmínku stanovenou ve smlouvě, banka má právo na okamžité splacení úvěru. (Valach, 2010)

Hypoteční úvěr

Jednou z velkých zásad hypotečních úvěrů je, že úvěr je poskytnut pouze na financování nemovitosti. Banka poskytne podnikateli úvěr oproti zástavě nemovitosti. Zástavní nemovitost může být i nedostavěná, ale musí ji vlastnit žadatel a musí se nacházet na území České republiky. Banka má právo zastavenou nemovitost prodat, pokud podnikatel nebude úvěr splácet. V dnešní době je to velmi oblíbená forma zdroje financování. Jelikož banka má záruku v nemovitosti, tak úroková míra je nižší.

Mezi hypotečními úvěry se na stránkách bank zobrazuje tzv. americká hypotéka, která je ale nesprávně zařazena. Banky ho zařazují mezi hypoteční úvěry z důvodu, že se jedná o úvěr, kde je podmínkou poskytnutí úvěru také zástavní právo na nemovitost. Ale to je jediná podobnost hypotečnímu úvěru. Americká hypotéka je bankami poskytnuta na

cokoliv a není zde žádná podmínka, že poskytnuté finanční prostředky musí být použité pouze na nemovitost. (Polidar,1999)

Jak uvádí Polidar (1999, s. 182) „hypotekární úvěr patří k nejstarším druhům bankovního úvěru. Dlouhou dobu byla tato forma financování doménou vlastníků pozemkového a domovního majetku. Postupně začal být poskytován dlužníkům také na nemovitosti, které budou pomocí úvěru teprve vznikat. Tyto úvěry přicházejí v úvahu při stavbách obytných domů, u hospodářských budov, průmyslových objektů, hotelů apod. a označují se někdy jako stavební hypotekární úvěry.“

Tabulka 2 skytnuté hypoteční úvěry podnikatelským subjektům

Rok	Počet HU celkem Ks	Smluvní jistina celkem
2010	14085	265385749
2011	15708	287392878
2012	16842	311065397
2013	18560	337656872
2014	20523	382981971
2015	22536	432953390

Zdroj: Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky

Leasing

Tento druh úvěru je vhodný pro podnikatele, kteří nemají dostatek interních zdrojů a úvěr je pro něj těžko dostupný. Leasing v překladu znamená tzv. smlouva o pronájmu. Leasingové společnosti pronajímají hmotný i nehmotný majetek za úplatu. V leasingu existuje třístrany vztah a to mezi nájemce, leasingovou společností a výrobce pronajímané věci. Nájemce uzavírá smlouvu o pronájmu s leasingovou společností a výrobce uzavírá kupní smlouvu s leasingovou společností. (Vychopeň, 2010)

Druhy leasingu dle Vychopeň (2010):

- a) operativní
- b) finanční
- c) zpětný

a) Operativní leasing

Operativní leasing je krátkodobého charakteru. Smlouva operativního leasingu je uzavírána na maximálně na 5 let s tím, že je možnost prodloužit. Velkou výhodou pro podnikatele je, že nemusejí vydat velkou část peněz za pořízení majetku. Tento druh úvěru je nejčastěji využíván na pronájem dopravních prostředků, strojů a osobních automobilů.

(Česká leasingová a finanční asociace, 2003)

Podnikatel si pronájem sjednává na kratší dobu než je životnost pronajaté věci. A proto podnikatel platí úplatek pouze v hodnotě amortizace. Amortizace vyjadřuje hodnotu opotřebení v době provozu. Amortizace je rozdíl mezi pořizovací a zůstatkovou hodnotou. Velkou výhodou pro klienta je, že nenesá žádná rizika spojená s vlastnictvím například vozidla. (Česká leasingová a finanční asociace, 2003)

b) Finanční leasing

Jak uvádí Vychopeň (2010, s. 15) „*Finanční leasing je smlouva, podle níž jedna strana s podnikatelským záměrem za úplatu poskytne druhé straně (tzv. leasingovému nájemci) jím vybraný předmět do používání za účelem dlouhodobějšího užívání předmětu leasingu, a to:*

- a) s přenosem rozhodující části nebo i všech rizik a užitků spojených s vlastnictvím předmětu leasingu na nájemce,*
- b) s právem či povinností převodu vlastnictví předmětu leasingu na nájemce za cenu obvykle podstatně výhodnějších podmínek.“*

Finanční leasing je nejpoužívanější formou leasingu. Po ukončení leasingové smlouvy pronajímaná věc přechází do vlastnictví nájemce. Při pořízení například auta na leasing se po uzavření smlouvy platí mimořádná splátka (Akontace). Při zaplacení akontace se pak dále splácí částka stanovená ve smlouvě v pravidelných intervalech. Po splacení celkového leasingu a uplynutí doby, může nájemce za symbolickou cenu (1Kč) zakoupit používanou věc do svého vlastnictví.

Leasingová společnost je jako specializovaná banka. Výhoda pro pronajímatele je, že po celou dobu co nájemce splácí splátky v pravidelných intervalech stanovené v leasingové smlouvě, má pronajímanou věc ve svém vlastnictví leasingová společnost. Pro podnik je výhodné, že leasingové splátky jsou daňově uznatelné. (Vychopeň, 2010)

c) Zpětný leasing

Podnikatel potřebuje nutně finanční hotovost, a proto prodá majetek leasingové společnosti. Dále leasingová společnost pronajímá majetek zpět původnímu majiteli za úplatu. Jde o zvláštní formu leasingu, která není až tak využívána. Podnikatelé používají zpětný leasing také, jako uchránění majetku před exekucí. Podnikatel pak splácí dohodnuté splátky podle smlouvy, a po řádném splacení spadá majetek zpět do vlastnictví podniku.

(Šiman, 2010)

Faktoring a forfaiting

Je to podobný jako leasing, ale má speciální formu financování. Faktoring je velmi používaný v tuzemsku a forfaiting v mezinárodním obchodě.

Forfaiting

Forfaiting pomáhá podnikatelům s pohledávkami. Odkupuje střednědobé i dlouhodobé pohledávky a to hlavně z mezinárodního obchodu (při vývozu). Jedním z rozdílů mezi forfaitingem a faktoringem je délka splatnosti pohledávky. Forfaitér odkupuje pohledávku se zajištěním a to znamená, že nese veškerá rizika spojená s pohledávkou. Dodavateli při odkupu sráží poplatek, ale hned proplácí celkovou částku. (Režňáková, 2010)

Podmínky forfaitingu dle Režňákové (2010):

- na pohledávku nemá nárok žádná třetí osoba
- pohledávka se odkupuje se zajištěním všech rizik (záruka, zástavní práva apod.)
- pohledávka je přenositelná na dalšího věřitele
- lhůta splatnosti je delší než 180 dní

Faktoring

Odkup krátkodobých pohledávek za úplatu. Pohledávka vznikla z obchodních vztahů a v době odkupu nejsou ještě splatné.

Podmínky faktoringu dle Režňákové (2010):

- lhůta splatnosti je maximálně 180 dní
- pohledávka se kupuje bez zajištění
- pohledávka je přenositelná na dalšího věřitele
- na pohledávku nemá nárok žádná třetí osoba

Formy faktoringu jak uvádí Režňáková (2010):

- Bezregresní faktoring – jde o formu, kde jsme pojištěni proti postihu.
- Regresní faktoring – je to forma bez pojištění a postih nás může ohrozit.

Pokud pohledávku odběratel neuhradí a bude použita forma bezregresního faktoringu přebírá veškerá rizika nezaplacené pohledávky faktoringová společnost. Ale pokud by byla použita regresní forma faktoringu, tak faktoringová společnost bude požadovat vrácení (předání) pohledávky zpět k prvnímu majiteli a veškerá rizika společnost minou.

(Režňáková, 2010)

Rizikový kapitál

Rizikový kapitál je také znám pod názvem Venture kapitál. Investování do nových vzrůstajících podniků, které mají velmi dobrý podnikatelský záměr. Investovaný podnik musí mít velký potenciál rychlého vzrůstu, aby byla investice výhodná. Do firmy vstoupí investor nebo soukromé firmy, které jsou ochotni investovat do nově vzrůstajícího podniku. Investor má pak právo na podílení výsledku hospodaření, kde se podílí jak na zisku tak ztrátě. Investor neposkytuje pouze kapitál, ale také přináší zkušenosti s řízením a vedením podniku. Riziko v tomto případě je hlavně na investorovi, jelikož vkládá jeho finanční prostředky do nově vznikajícího podniku. Samozřejmě investor předpokládá zhodnocení jeho investice, ale nemusí dojít k jeho představě. (Agentura pro podporu podnikání a investic, 2016)

Obrázek 2 Postup při přípravě a realizaci investic

Zdroj: Agentura pro podporu podnikání a investic

4 Vlastní práce

4.1 Představení společnosti

Majitelem Resortu Brdy je fyzická osoba podnikající na základě živnostenského oprávnění, která provozuje od roku 1995 restauraci a od roku 2008 penzion. V roce 2010 firma získala dotace na výstavbu hotelu se sportovním a relaxačním vyžitím. Díky dotacím z programu ROP NUTS II Jihozápad na Rozvoj infrastruktury cestovního ruchu, firma rozšířila svoje ubytovací kapacity o 16 pokojů. Součástí výstavby hotelu byl také venkovní bazén, víceúčelové hřiště, finská sauna, školící centrum, fitness centrum a kosmetický salon. Díky rozšíření nabízených služeb se firma začala více zviditelňovat v oblasti ubytovacích služeb.

Obě provozované zařízení se nacházejí v těsné blízkosti v centrální části města Mýto (okres Rokycany) v Plzeňském kraji. Atraktivita firmy spočívá v poloze umístění, kde nalezneme nedaleko podbrdské pahorkatiny na pomezí Plzeňského a Středočeského kraje. Město Mýto leží také v těsné blízkosti dálnice D5 Praha – Plzeň – Rozvadov.

Firma nabízí širokou škálu služeb v oboru gastronomie, závodního stravování a cateringových služeb. Resort Brdy působí na trhu již 20 let a neustále dbá na osvědčenou tradici a zkušenost. Vlastníci firmy jsou také jejími manažery a denně se podílejí na řízení firemních aktivit.

Velké příjmy pro firmu jsou ze závodního stravování, které nabízí v Plzeňském i Středočeském kraji do firem s desítky i stovky zaměstnanci.

Druhy nabízených služeb v závodním stravování:

- výroba jídel
- dodávka teplých a zchlazených jídel
- realizace a správa kantýn
- etažový servis
- cateringové služby

Restaurace má vnitřní kapacitou 80 míst a venkovní terasa s dětským hřištěm 100 míst. Na přání a poptávku zákazníka se v restauraci pořádají soukromé akce, narozeniny a svatby. Novou nabízenou službou firmy je svatební servis „Svatba na klíč“. V ubytovacích služba je také na výběr ze dvou možností, které jsou tříhvězdičkový hotel nebo Penzion.

Resort Brdy se od roku 1995 z malé restaurace vypracoval na firmu nabízející velký sortiment služeb a to vše stojí za velkým úsilím majitelů a spolupracovníků.

4.2 Žádost o úvěr pro podnikatele

Velkým externím zdrojem financování jsou pro podniky úvěry od bank. V této kapitole je popsán krok po kroku, jak žádat o úvěr. Informace jsou čerpány z praxe, a proto jsou to skutečné a reálné poznatky.

4.2.1 První krok – výběr finanční instituce

Jeden z prvních kroků podnikatele vede k výběru finančního institutu. Informace potřebné k výběru jsou dostupné na webových stránkách nebo přímo na pobočkách daných institutů. Podnikatel si určí důležité priority, podle kterých bude vybírat. Velmi důležitou prioritou je na co daný úvěr potřebuje, nabízená úroková míra, podmínky čerpání apod. Jelikož čerpám ze své vlastní zkušenosti z praxe, kde si paní majitelka firmy vybrala Českou spořitelnu, budu se na ní dále specializovat. Po výběru finanční instituce nás čeká další krok.

4.2.2 Druhý krok – osobní návštěva finanční instituce

V této části je vybraná finanční instituce Česká spořitelna. Na první schůzce z finančním specialistou na úvěry pro podnikatele je potřeba:

- živnostenské oprávnění (pokud je podnikatel fyzická osoba)
- občanský průkaz

První schůzka je velmi dlouhá a náročná, jelikož se probírají všechny druhy a možnosti úvěru. Vybírá se ten který je pro podnikatele nejlepší a nejreálnější. Po dlouhém informačním kolotoči finanční specialista vybere správnou žádost pro daný úvěr a

vysvětluje všechny náležitosti. Žádost o úvěr je poskytnuta sebou domů, aby podnikatel mohl všechny náležitosti správně vyplnit. Důležitou podmínkou banky pro možnost poskytnutí úvěru je založení podnikatelského účtu v bance, kde o úvěr žádáme.

Hlavní náležitosti žádosti o úvěr:

- osobní údaje (jméno, příjmení, datum narození, rodné číslo, IČO atd.)
- údaje o všech nemovitostech ve svém vlastnictví
- účel úvěru
- výše úvěru
- den splatnosti

V této fázi finanční poradce ukáže předběžnou úrokovou míru, výšku splátek, dobu fixace, den splatnosti, ale vše záleží na schválení.

4.2.3 Třetí krok – doložení všech podkladů pro poskytnutí úvěru

Každá banka má podmínky jiné a proto je velmi důležitá komunikace s finančním poradcem. Aby banka mohla poslat žádost ke schválení, musí se doložit několik podkladů ze strany podnikatele. V praxi jsem se zúčastnila žádání o hypoteční úvěr na výstavbu kuchyně i s vybavením, a proto všechny náležitosti budou věnovány nadále hypotečnímu úvěru pro podnikatele.

Druhy podkladů důležité pro schválení hypotečního úvěru pro podnikatele: (pozn. žádost podávána v roce 2016)

- doklad o bezdlužnosti
- výpis z trestního rejstříku
- daňové přiznání za roky 2013 a 2014
- výkaz o majetku a závazcích
- výkaz o příjmech a výdajích za 1 až 12 měsíců 2015
- rozvaha a výkaz zisku a ztrát v plném rozsahu + příloha za 2013 a 2014
- aktuální rozvaha a výkaz zisku a ztrát v plném rozsahu k 31.12.2015
- výpis z bankovního účtu za posledních 6 měsíců

- přehled čerpaných úvěrů včetně hypoték nebo přečerpání běžného účtu. Náležitosti přehledu: druh banky, druh úvěru nebo předmět, celková výše úvěru (rámce), od kdy, frekvence splátek a jejich výše, splatnost
- poskytnutí náhledu do projektu, aby odhadce z banky mohl udělat budoucí hodnotu stavby
- zaplatit poplatek za odhadce a doložit potvrzení cca 3500 Kč
- výpis z katastru nemovitostí (banka poskytuje hypoteční úvěr oproti zástavě nemovitosti)

4.2.4 Čtvrtý krok – zaslání žádosti ke schválení

Po doložení všech podkladů ve správné formě, se může žádost odeslat ke schválení a čeká se na zpětnou vazbu ze strany banky. Ze zkušenosti lhůta na zpětnou vazbu od banky je cca 2 měsíce. Ze strany banky přijde schválení nebo zamítnutí hypotečního úvěru.

4.2.5 Pátý krok – schválení

Když banka úvěr schválí, pořád koloběh kolem žádosti nekončí. V této části začíná velké papírování pro finančního poradce, který musí připravit všechny smlouvy k podpisu. K podpisu se připravují smlouvy: smlouva o úvěru a smlouva o zastavení nemovitosti. Pokud bance nestačí oproti úvěru pouze zastavit nemovitost podnikatele, může banka požadovat zastavení pohledávek nebo zajištění závazku směnkou (Blankosměnkou), která se podepisuje bez uvedené částky.

4.2.6 Šestý krok – podpis smluv

Finanční poradce vyzve podnikatele k schůzce, kde se podepíší všechny smlouvy a budou vysvětleny a přečteny všechny náležitosti. Na schůzce opravdu finanční poradce vysvětlí všechny detaily a vysvětlí následující kroky čerpání, splácení apod. Finanční poradce také vyzve podnikatele, aby v den podepsání smlouvy došel ověřit podpisy na žádosti vkladu zástavního práva banky na nemovitost a donesl ji na katastr nemovitostí. S ověřenými podpisy podnikatel dojde na katastr nemovitostí, kam vloží žádost a zaplatí

poplatek 1000 Kč. Jednu potvrzenou a ověřenou kopii pak vrátí bance a druhou si podnikatel ponechá.

4.2.7 Sedmý krok – čerpání úvěru

Období čerpání – začíná cca 1 měsíc od podepsání smluv a trvá rok a půl k poslednímu čerpání.

Způsob čerpání – čerpání úvěru se uskuteční jednorázově nebo postupně převodem peněžních prostředků přímo na příslušný bankovní účet k úhradě závazku v souladu s účelem úvěru.

Obecné podmínky čerpání

- předložit řádně vyplněné příkazy k úhradě obsahující údaje o výši platby, příjemci platby, bankovní spojení
- předložit smlouvy a daňové doklady nebo jiné dokumenty osvědčující soulad požadovaných plateb s účelem úvěru

Doba od rozhodnutí podat žádost o úvěr až k čerpání úvěru je velmi dlouhá. Samozřejmě banky slibují, že je všechno cca do 1 měsíce, ale to je pouze reklama. Opravdová celková doba z mých zkušeností byla 4 a půl měsíce. Stále jsou to, ale pro podnikatele velmi výhodné externí finance, které za čekání stojí.

4.3 Ukazatele zadluženosti a vývoj všech aktivních podniků v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách

4.3.1 Ukazatele zadluženosti všech aktivních podniků

Tabulka 3 Pomocné ukazatele všech aktivních podniků (v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách v letech 2008 až 2013)

Roky	Měrná jednotka	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet aktivních podniků	ks	57561	60349	60904	60544	60501	58866
Celková aktiva	mil. Kč	159808	161016	163283	156733	158520	158897
Cizí zdroje	mil. Kč	114669	117806	121423	119784	121463	120078
Vlastní kapitál	mil. Kč	45139	43210	41860	36949	37057	38819

Zdroj: Český statistický úřad

a) Průměrná celková zadluženost (věřitelské riziko) podniků v České republice

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} \times 100 \text{ [%]}$$

Tabulka 4 Celková zadluženost všech aktivních podniků

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celková zadluženost	71,75%	73,16%	74,36%	76,43%	76,62%	75,57%

Tento druh ukazatele není dobré zvyšovat, jelikož to znamená, že podnik se stává více a více závislejší na cizích zdrojích. Pro podnik jsou to důležité informace, kolika procenty se cizí zdroje podílejí na krytí celkových aktiv. Hodnota do 50% je velmi dobrá a je považována za výsledek pozitivní. Ve světovém měřítku jsou hodnoty kolem 30% - 70%. V tabulce jsou vyšší hodnoty, a proto tento podnik by byl rizikový pro budoucí věřitele (banky). Celková zadluženost se od roku 2008 postupně zvyšovala v průměru o 1,3%.

Zvyšování zadluženosti se, ale musí brát ze dvou a pohledů a tím druhým je rozvojová fáze podniku. Firma může být ve fázi rychlého rozvoje nebo stabilizace určitých činností.

b) Průměrný koeficient samofinancování podniků v České republice

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} \times 100 \text{ [%]}$$

Tabulka 5 Koeficient samofinancování všech aktivních podniků

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koeficient samofinancování	28,25%	26,84%	25,64%	23,57%	23,38%	24,43%

Tento ukazatel nám ukazuje finanční stabilitu firmy a udává, jestli podnik dosahuje dostatečného zisku. Je to důležité proto, aby se samofinancoval a nemusel používat externí zdroje. Když hodnota roste, podniku se zvyšuje zisk. Hodnota by měla být větší než 30%, aby podnik dosahoval finančního zdraví. Hodnoty v tabulce od roku 2008 klesají v průměru o 1,5% a tím se nám ukazuje, že finanční stabilita podniků klesá. Ke zvýšení o 1,05% došlo oproti předchozímu roku v roce 2013. Pouze v roce 2008 se finanční stabilita přibližovala hranici 30%. Snižování hodnot nám ukazuje, že podnik použil cizí zdroje např. koupě nového stroje do provozu pomocí bankovního úvěru. Ale ani vysoké hodnoty nejsou správně. Jelikož není efektivní, aby si podnik kryl veškeré potřeby z vlastních zdrojů.

c) Průměrná míra zadluženosti podniků v České republice

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \times 100 \text{ [%]}$$

Tabulka 6 Míra zadluženosti všech aktivních podniků

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Míra zadluženosti	254,04%	272,64%	290,07%	324,19%	327,77%	309,33%

Tento ukazatel je velmi důležitý pro banku, když poskytuje úvěr. Hodnota cizích zdrojů by neměla převyšovat 1,5 násobek hodnoty vlastního kapitálu. V procentním ohodnocení se jako dobrý výsledek bere hodnota do 70%. Jak vidíme v tabulce, hodnoty jsou velmi vysoké a tím můžeme posoudit, že podniky v České republice mají více cizích zdrojů než vlastních. Zdroje pro financování vyhledávají u bank ve formě úvěrů, leasingů apod. Od roku 2008 se hodnoty v průměru zvyšovali o 20% až do roku 2012. Největší hodnota je v roce 2012, kdy vznikl velký nárůst externích zdrojů a to od hranice 70% o 257,77%. Tento jev mohl způsobit velký nárůst poskytnutých úvěrů nebo jiných externích zdrojů. Po roce 2012 hodnota klesá.

4.3.2 Vývoj podnikatelských subjektů a cizích zdrojů pomocí bazického a řetězového indexu

Tabulka 7 Počet aktivních podniků a objem cizích zdrojů v podnicích

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Počet aktivních podniků	57561	60349	60904	60547	60501	58866
Cizí zdroje	114669	117806	121423	119784	121463	120078

a) Výpočet vývoje podnikatelských subjektů pomocí řetězového indexu

Tabulka 8 Řetězový index pro podnikatelské subjekty

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Řetězový index	-	4,8	0,9	-0,6	-0,1	-2,7

Řetězový index nám ukazuje, o kolik se hodnota zvýšila nebo naopak snížila oproti předchozímu roku. Počet podnikatelských subjektů v aktivních podnicích v roce 2013 měl největší poklesl a to o 2,7%. Nejvyšší nárůst počtu podnikatelských subjektů byl v roce 2009, kdy oproti předchozímu roku stoupl počet o 4,8%. Vývoj je nestabilní, jelikož se hodnoty nedrží ani vzrůstu ani poklesu.

b) Výpočet vývoje podnikatelských subjektů pomocí bazického indexu

Tabulka 9 Bazický index pro podnikatelské subjekty

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bazický index	100,0	104,8	105,8	105,2	105,1	102,3

Bazický index nám ukazuje, o kolik se hodnota zvýšila nebo naopak snížila oproti prvnímu roku. Nejvyšší nárůst oproti roku 2008 byl v roce 2010, kdy se zvýšil počet podnikatelských subjektů o 5,8%. Oproti roku 2008 se všechny hodnoty zvýšily a to nám říká, že počet aktivních podnikatelských subjektů se zvyšoval. V roce 2013 byl zaznamenán nejmenší nárůst oproti roku 2008 a to pouze o 2,3%.

c) Výpočet vývoje cizích zdrojů pomocí řetězového indexu

Tabulka 10 Řetězový index pro objem cizích zdrojů

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Řetězový index	-	2,7	3,1	-1,3	1,4	-1,1

Řetězový index nám ukazuje, o kolik se hodnota zvýšila nebo naopak snížila oproti předchozímu roku. Objem cizích zdrojů v aktivních podnicích v roce 2013 klesl oproti roku 2012 o 1,1%. Nejvyšší nárůst cizích zdrojů v byl v roce 2010, kdy oproti

předchozímu roku stoupl objem o 3,1%. Vývoj je nestabilní, jelikož se hodnoty nedrží ani vzrůstu ani poklesu.

d) Výpočet vývoje cizích zdrojů pomocí bazického indexu

Tabulka 11 Bazické indexy pro objem cizích zdrojů

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Bazický index	100,0	102,7	105,9	104,5	105,9	104,7

Bazický index nám ukazuje, o kolik se hodnota zvýšila nebo naopak snížila oproti prvnímu roku. Nejvyšší nárůst oproti roku 2008 byl v roce 2010 a 2012, kdy se objem cizích zdrojů zvýšil o 5,9%. Oproti roku 2008 se ve všech letech hodnota zvýšila a to nám udává, že oproti roku 2008 objem cizích zdrojů vzrostl. Nejmenší nárůst byl v roce 2009 a to pouze o 2,7%.

4.4 Ukazatele zadluženosti a vývoj Resortu Brdy

Tabulka 12 Pomocné ukazatele Resortu Brdy

Roky	Měrná jednotka	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok	Rok
		2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celková aktiva	Kč	5219000	5316000	6120000	66500000	6670000	6600000
Cizí zdroje	Kč	1250000	1350000	3580000	4500000	3900000	3200000
Vlastní kapitál	Kč	1500000	1650000	1450000	1690000	1890000	2280000

a) Celková zadluženost (věřitelské riziko) Resortu Brdy

$$\text{Celková zadluženost} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{celková aktiva}} \times 100 \text{ [%]}$$

Tabulka 13 Celková zadluženost Resortu Brdy v letech 2008 - 2013

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celková zadluženost	24%	25,4%	58,5%	67,7%	58,5%	48,5%

Tento druh ukazatele není dobré zvyšovat, jelikož to znamená, že podnik se stává více a více závislejší na cizích zdrojích. Pro podnik jsou to důležité informace, kolika procenty se cizí zdroje podílejí na krytí celkových aktiv. Celková zadluženost se od roku 2008 postupně zvyšovala a radikální zvýšení přišlo v roce 2010, kdy podnik žádal o úvěr k dotacím na výstavbu hotelu. V roce 2011 nastalo také zvýšení, kde bylo potřeba dofinancování výstavby hotelů a drobných úprav okolí. Cizí zdroje se zmenšují postupným splácením úvěru. Hodnota do 50% je velmi dobrá a do jejího rozmezí se zpět podnik vrací v roce 2013.

b) Průměrný koeficient samofinancování v Resortu Brdy

$$\text{Koeficient samofinancování} = \frac{\text{vlastní kapitál}}{\text{celková aktiva}} \times 100 \text{ [%]}$$

Tabulka 14 Koeficient samofinancování Resortu Brdy v letech 2008 - 2013

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koeficient samofinancování	29%	31%	24%	26%	29%	35%

Tento ukazatel nám ukazuje finanční stabilitu firmy a udává, jestli podnik dosahuje dostatečného zisku. Je to důležité proto, aby se samofinancoval a nemusel používat externí zdroje. Když hodnota roste, podniku se zvyšuje zisk. Hodnota by měla být větší než 30%, aby podnik dosahoval finančního zdraví. V letech 2008 a 2009 podnik nemá až tak špatnou finanční stabilitu, ale k propadu dochází v letech 2010 a 2011 opět vysvětlením je financování výstavby hotelu. K lepším hodnotám se dostáváme v roce 2012 a v roce 2013 jsme nad hranicí 30%. V této fázi má firma finanční stabilitu.

c) Průměrná míra zadluženosti podniků v Resortu Brdy

$$\text{Míra zadluženosti} = \frac{\text{cizí zdroje}}{\text{vlastní kapitál}} \times 100 \text{ [\%]}$$

Tabulka 15 Míra zadluženosti Resortu Brdy v letech 2008 - 2013

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Míra zadluženosti	83%	81%	246%	266%	206%	140%

Tento ukazatel je velmi důležitý pro banku, když poskytuje úvěr. Hodnota cizích zdrojů by neměla převyšovat 1,5 násobek hodnoty vlastního kapitálu. V procentním ohodnocení se jako dobrý výsledek bere hodnota do 70%. Jak vidíme v tabulce, hodnoty jsou v letech 2008 a 2009 v celku v pořádku, ale v roce 2010 nastává velký nárůst až o 183%. Vysvětlení tak velkého nárůstu je úvěr k financování výstavby hotelu za pomoci dotací Evropské unie. Postupným splácením cizích zdrojů (úvěru) se hodnota snižuje.

d) Vývoj objemu cizích zdrojů v Resortu Brdy v letech 2008 – 2013

Tabulka 16 Objem cizích zdrojů Resortu Brdy

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Cizí zdroje	1250000	1350000	3580000	4500000	3900000	3200000
Bazický index	100,0	108,0	286,4	360,0	312,0	256,0
Řetězový index	-	8	165,2	25,7	-13,3	-17,9

Bazický index nám ukazuje, o kolik se hodnota zvýšila nebo naopak snížila oproti prvnímu roku. Nejvyšší nárůst objemu cizích zdrojů oproti roku 2008 byl v roce 2011 a to o 260%. Oproti roku 2008 se ve všech letech hodnoty zvýšili.

Řetězový index nám ukazuje, o kolik se hodnota zvýšila nebo naopak snížila oproti předchozímu roku. Dle řetězového indexu vidíme v tabulce velký nárůst v roce 2010 oproti předchozímu roku 2009, kdy se hodnota zvýšila o 165,2%. V dalších letech jsou hodnoty objemu cizích zdrojů mezi jednotlivými lety nižší. Nejvyšší snížení bylo v roce 2013, kdy oproti předchozímu roku klesl objem cizích zdrojů o 17,9%.

4.5 Porovnání výsledků Resortu Brdy s průměrem podniků v ČR

V této kapitole porovnáme výsledky ukazatelů zadluženosti Resortu Brdy s průměrem podniků v České republice.

Porovnání ukazatele celkové zadluženosti

Světový průměr celkové zadluženosti nebo tzv. věřitelského rizika je od 30 – 60%. Průměry české republiky podniku v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách jsou vyšší. Od maximální hranice světového průměru se český průměr liší v průměru o 14,64%. Průměrná celková zadluženost podniků se zvyšuje v průměru o 1,5% až na rok 2013 kdy se hodnota snížila oproti předchozímu roku o 1,05%. Celková zadluženost Resortu Brdy byla první dva roky pod nejnižší hranicí světového průměru, jelikož hodnoty byli opravdu nízké. Od nejnižší hranice světového průměru se RB liší v průměru o 5,3%.

Největší odchylky od průměru podniků jsou v roce 2008 a 2009 kdy je rozdíl až o 47,75%. Díky tomu že v roce 2010 celková zadluženost v RB stoupla odchylka od průměru podniků je menší a to 15,86%. Nejmenší odchylka nastává v roce 2011 kdy je pouze 8,73%. Další roky se odchylko opět zvyšuje.

Celková zadluženost je lepší v RB jelikož přijatelná hodnota by měla být 50%. Průměr celkové zadluženosti podniků je vysoký a proto se podniky stávají závislejší na cizích zdrojích.

Tabulka 17 Porovnání celkové zadluženosti Resortu Brdy s průměrem podniků

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Celková zadluženost RB	24%	25,4%	58,5%	67,7%	58,5%	48,5%
Průměrná celková zadluženost podniků	71,75%	73,16%	74,36%	76,43%	76,62%	75,57%
Rozdíl	47,75%	47,76%	15,86%	8,73%	18,12%	27,07%

Porovnání ukazatele míra zadluženosti

Pro ukazatel míry zadluženosti je důležitý vývoj v časové řadě. Banky se podle toho rozhodují, zda poskytnou úvěr a pozitivní výsledek pro ně je do 70%. RB má výsledky ukazatele míry zadluženosti v letech 2008 a 2009 oproti průměrné míry zadluženosti podniků dobrý. V těchto letech nastává největší odchýlení od průměru podniků a to o více než 170%.

V roce 2010 se RB dostává na nejmenší odchýlení od průměru podniků ČR a to na rozdíl o 44,07%. I v roce 2011 je odchýlení menší a to 58,19%. Takto malé odchýlení od průměru je, ale nezdravé. Průměr míry zadluženosti podniků je opravdu nezdravě vysoký. Výsledek nad 70% zvyšuje podniku podíly cizích zdrojů použité na potřeby podniku. To znamená, že v České republice v podnicích pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách většinu potřeb řeší cizími zdroji.

Samozřejmě oproti průměru podniků je na tom RB s výsledky podstatně dobře. Velká změna v roce 2010 byla poskytnutím úvěru na výstavbu hotelu. Nadále hodnota RB míry zadluženosti klesá.

Tabulka 18 Porovnání míry zadluženosti Resortu Brdy s průměrem podniků

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Míra zadluženosti RB	83%	81%	246%	266%	206%	140%
Průměrná míra zadluženosti podniků	254,04%	272,64%	290,07%	324,19%	327,77%	309,33%
Rozdíl	171,04%	191,64%	44,07%	58,19%	121,77%	169,33%

Porovnání ukazatele koeficient samofinancování

Koeficient samofinancování udává dlouhodobou finanční stabilitu tak zvaně, jak je podnik schopen pokrýt své prostředky vlastními zdroji. V tomto ukazateli se výsledky RB v celku podobají průměru podniků. Za pozitivní hodnotu se udává procentní vyjádření nad 30%.

Nejvyšší odchýlení od průměru koeficientu samofinancování podniků nastává v roce 2013, kdy rozdíl je 10,57%. V roce 2010 nastává situace, kdy RB spadl pod průměr podniků o 1,64%. V roce 2012 má RB výsledek 31% a to už je pozitivní hodnota. Průměr podniků se přibližuje v roce 2008, kdy má hodnotu 28%.

Pro pozitivní výsledek by se měla hodnota průměru zvýšit a to podniky docílí zvýšením aktiv nebo vlastního kapitálu. Resort Brdy dosáhl dalšího pozitivního výsledku hned v roce 2013, kdy hodnota vystoupala na 35%. Tato hodnota se bere za opravdu pěkný výsledek oproti průměru podniků.

Tabulka 19 Porovnání koeficientu samofinancování Resortu Brdy s průměrem podniků

Roky	2008	2009	2010	2011	2012	2013
Koeficient samofinancování RB	29%	31%	24%	26%	29%	35%
Průměrný koeficient samofinancování podniků	28,25%	26,84%	25,64%	23,57%	23,38%	24,43%
Rozdíl	0,75%	4,16%	1,64%	2,43%	5,62%	10,57%

5 Závěr

V teoretické části mé bakalářské práce jsem definovala důležité pojmy pro pochopení problematiky, jako je obchodní závod, podnik a podnikatel. V další části jsem se zabývala segmentací podniků jak z pohledu právní formy, tak podle rozdělení sektoru národního hospodářství. Je opravdu důležité si uvědomit, než začnete podnikat jakou právní formu podniku si vybrat, protože podmínky pro založení podniku jsou pro každý podnik jiné. V následujících kapitolách jsou malé a střední podniky probírány ze všech koutů a dopodrobna. Podle nové definice malých a středních podniků jsem definovala kritéria pro určení MSP, podle kterých se řídí členění na mikropodnik, malý podnik a střední podnik. Podívala jsem se také do historie, kam dosahují kořeny MSP. Historický vývoj MSP se dělí do tří etap a první začíná už v roce 1918. Hned první etapa byla ze všech tří etap tou nejúspěšnější. Jelikož pro Českou republiku bylo špatné, že tak dlouho byla pod vlivem státu, vzrůst nových MSP byl těžký a náročný. Popsala jsem také výhody a nevýhody MSP. Jednou z velkých výhod je, že MSP jsou na řízení jednodušší a pružnost celého podniku je velká. MSP se dokážou lépe přizpůsobovat změnám na trhu než velké korporace. Bohužel nevýhodou je, že pro banky jsou MSP vedeny jako rizikové skupiny. V další kapitole jsem se zaměřila na financování malého a středního podniku, v níž jsem popsala druhy interního a externího zdroje financování pro MSP. Cílem teoretické části bylo seznámení potenciálních žadatelů o možnostech finanční podpory pro MSP a analyzovat postavení malých a středních podniků v ekonomice. Cíl teoretické části byl splněn jak ze strany seznámením s možnostmi finanční podpory pro MSP tak ze strany analýzy MSP v ekonomice.

V praktické části bakalářské práce jsem uvedla a představila vybranou firmu Resort Brdy. Podnik se zabývá pohostinstvím, ubytovacími a stravovacími službami. Dalším krokem v praktické části je z vlastních zkušeností analyzovat a popsat postup žádosti o hypoteční úvěr pro podnikatele. K této zkušenosti jsem se dostala díky práci v podniku Resortu Brdy, kde jsem pomáhala při realizaci žádosti o hypoteční úvěr. Analýza postupu žádosti o hypoteční úvěr, poukazuje především na velkou trpělivost podnikatele a také důležitou znalost podkladů pro banku, aby mohla poslat žádost o úvěr ke schválení. Postup žádosti má několik kroků od informativní schůzky

po spousty administrativních záležitostí, čekání na schválení, podepsání smluv až k čerpání úvěru. Na všech webových stránkách banky reklamují rychlost poskytnutí úvěru, ale ze zkušenosti majitelky Resortu Brdy je jisté, že lhůta není, až tak krátká je od 2 měsíců až do 5 měsíců.

V další části praktické práce jsou ukazatele zadluženosti a vývoj všech aktivních podniků v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách. Díky této analýze ukazatelů jsem zjistila, že průměr celkové zadluženosti podniků je vysoký a to znamená, že podniky se stávají závislejší na cizích zdrojích a zároveň jsou zranitelnější. Po vypočítání ukazatelů zadluženosti je závěrem, že průměrný podnik v pohostinství, stravovacích a ubytovacích službách má velkou zadluženost a většinu část potřeb pro podnik platí z cizích zdrojů. V této části máme také vývoj, který jsme počítala pomocí bazických a řetězových indexů. Z výpočtů plyne, že vývoj podnikatelských subjektů se oproti roku 2008 zvyšuje. Objem cizích zdrojů se oproti roku 2008 také zvyšuje, ale jejich vývoj je nestabilní, jelikož jednou roste a druhý rok klesá.

Dalším krokem v praktické části je ukazatele zadluženosti a vývoj cizích zdrojů v podniku Resortu Brdy v letech 2008 – 2013. Když to shrnu, tak v letech 2008 a 2009 byl podnik s hodnotami na skvělé úrovni. Zadluženost podniku byla v pozitivních hodnotách. Ale nastal zlom rok 2010, kdy si firma vzala úvěr na výstavbu hotelu s wellness centrem a sportovním vyžitím. Rok 2010 a 2011 byly hodnoty opravdu vysoké, zadluženost podniku byla nezděravá. Na začátku roku 2012, ale podnikatelka zpusila hotel a zisk se zvýšil, a také začala bance splácet úvěr. Tímto se hodnoty zase pomalu vracejí k pozitivní úrovni.

V poslední praktické části je porovnání průměru podniků a výsledků Resortu Brdy. Když zhodnotí vývoj a celkové výsledky RB musím říci, že hodnoty průměrů podniku jsou mnohem horší. Firma RB je oproti průměrnému podniku v pohostinství, ubytovacích a stravovacích službách nadprůměrná. Cíle praktické části byly splněny a já může podniku Resortu Brdy popřát, ať nadále vzkvétá a realizuje své plány.

6 Seznam použitých zdrojů

DVOŘÁK, Petr. 2005. Bankovníctví pro bankéře a klienty. 3., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Linde. ISBN 80-7201-515-X.

HAVLÍČEK, Karel. Marketingové řízení malých a středních podniků. Vyd. 1. Praha: Management Press, 2005, 171 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-7261-120-8

HRDÝ, Milan. Komplexní řešení teoretických a aplikačních problémů financování malých a středních podniků v podmínkách tržního prostředí Evropské unie. 1. vyd. V Plzni: Západočeská univerzita, 2008, 172 s. ISBN 978-807-0437-469.

KLÍMOVÁ, Viktorie. 2007. Rozvoj malého a středního podnikání. Vyd. 1. Brno: Masarykova Univerzita. 133 stran. ISBN 978-80-21042-39-1.

KRAJÍČEK, Jan. Marketing v peněžnictví. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2005, 132 s. Distanční studijní opora. ISBN 80-210-3659-1.

KROH, M. Jak si vzít úvěr. 1. vyd. Praha: GRADA Publishing, spol. s r. o., 1999. 160 s.
NÝVLTOVÁ, Romana a Pavel MARINIČ. 2010. Finanční řízení podniku: Moderní metody a trendy. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-3158-2.

POLIDAR, Vojtěch. 1999. Management bank a bankovních obchodů. 2.přeprac. vyd. Praha: Ekopress. ISBN 8086119114.

REŽŇÁKOVÁ, Mária, Romana NÝVLTOVÁ, David POLÁK a Josef ŠUNKA. 2010. Řízení platební schopnosti podniku. Praha: Grada Publishing, a.s. 192 stran. ISBN 978-80-247-3441-5.

REŽŇÁKOVÁ, Mária. 2012. Efektivní financování rozvoje podnikání. Praha: Grada Publishing, a.s. 144 stran. ISBN 80-247-1835-9.

SYNEK, Miloslav. 2002. Podniková ekonomika. Praha: C.H. Beck. 475 stran. ISBN 9788071797364.

SYNEK, Miloslav. 2011. Manažerská ekonomika. 5. aktua. a dopl. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 480 stran. ISBN 978-80-247-3494-1.

ŠIMAN, Josef a Petr PETERA. 2010. Financování podnikatelských subjektů: Teorie pro praxi. Praha: C. H. Beck. 192 stran. ISBN 9788074001178.

ŠVANDOVÁ, Eva, Eva ŠTĚPÁNKOVÁ a Sylva TALPOVÁ. 2011. Ekonomika malých a středních podniků. Brno: Muni Press. ISBN 978-80-210-5494-3.

VALACH, Josef. Investiční rozhodování a dlouhodobé financování. 3., přeprac. a rozš. vyd. Praha: Ekopress, 2010. 513 stran. ISBN 978-80-86929-71-2.

VALOUCH, Petr. 2012. Účetní a daňové odpisy 2012. Praha: Grada Publishing, a.s. ISBN 978-80-247-4114-7.

VEBER, Jaromír a Jitka SRPOVÁ. 2005. Podnikání malé a střední firmy. 1. vyd. Praha: Grada Publishing, a.s. 332 stran. ISBN 80-247-1069-2.

VOJIK, V.: Specifika podnikání malých a středních podniků v tuzemsku a zahraničí. 1 vyd. Praha; Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010. 276 stran. ISBN 978-80-7357-534-2.

VYCHOPĚŇ, J. Finanční leasing z účetního a daňového pohledu. Praha: Wolters Kluwer ČR, a. s., 2010, 160 stran ISBN 978-80-7357-590-8.

Internetové zdroje

Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2016. [cit. 2016-03-2]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/>

Česká leasingová a finanční asociace. 2003. Česká leasingová a finanční asociace [online]. [cit. 2016-02-25]. Dostupné z: <http://www.clfa.cz/>

Český statistický úřad. Český statistický úřad [online]. [cit. 2016-01-15]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/>

Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2016. [cit. 2016-03-2]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/dluhove-financovani>

Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2016. [cit. 2016-03-2]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/venture-kapital>

Ministerstvo pro místní rozvoj České republiky [online]. [cit. 2016-02-21]. Dostupné z: <http://www.mmr.cz/getmedia/38bbc4b1-1dfb-4da5-931c-a59d61ad3c51/Hypotecni-uvery-poskytnute-od-pocatku-cinnosti-hypotecnich-bank,-k-31-12-15.pdf>

Agentura pro podporu podnikání a investic [online]. 2016. [cit. 2016-03-2]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/faze-vyvoje-firmy>

Finanční průvodce pro malé a střední podniky [online]. 2004. Praha: Czech Invest [cit. 2016-03-11]. Dostupné z: <http://www.czechinvest.org/data/files/financni-pruvodce-12-cz.pdf>

Nová definice malých a středních podniků: Uživatelská příručka a vzor prohlášení [online]. 2006. [cit. 2016-01-10]. ISBN 92-894-7917-5.

Dostupné z: https://www.szif.cz/cs/CmDocument?rid=%2Fapa_anon%2Fcs%2Fdokumenty_ke_stazeni%2Fkomodity%2Frv%2F08%2F08%2F1409058739003.pdf

Právní předpisy

Doporučení Komise 2003/361/ES ze dne 6. května 2003 o definici mikropodniků, malých a středních podniků

Zákon č. 513/1991 Sb., o obchodních zákonech (Obchodní zákoník). IN: Sbíрка zákonů 1991. ISSN 1213-7235

Zákon č. 89/2012 Sb., o občanských zákonech (Občanský zákoník). IN: Sbíрка zákonů 2012.